

**ASLI DER'İN ÇOCUK KİTAPLARINDA DEĞERLER EĞİTİMİ VE
ESERLERİN TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE KATKISI**

Mesude ÖZKAN

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Salih GÜLERER

Uşak

Eylül, 2019

**ASLI DER'İN ÇOCUK KİTAPLARINDA DEĞERLER EĞİTİMİ VE
ESERLERİN TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE KATKISI**

Mesude ÖZKAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Bölümü

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Salih Gülerer

Uşak

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eylül, 2019

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ

ASLI DER'İN ÇOCUK KİTAPLARINDA DEĞERLER EĞİTİMİ VE ESERLERİN TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE KATKISI

Mesude ÖZKAN

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eylül 2019

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Salih GÜLERER

Çalışmamızın amacı 2007 yılında “Yılın En İyi Çocuk Romanı” seçilen Büyük Tuzak isimli eserin yazarı Aslı Der’e ait çocuk kitaplarını değerler eğitimi ve Türkçe öğretimine katkısı bakımından incelemektir. Çalışmamızın örneklemini Küçük Cadı Şeroks, Büyük Tuzak, Barış Odaları isimli eserler oluşturmaktadır. Çalışmamız doküman incelemesi yöntemi kullanılarak hazırlanmıştır.

Belirlenen eserler değerler eğitimine yaptığı katkı bakımından Millî Eğitim Bakanlığı Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda yer alan “adalet, aile birliğine önem verme, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, estetik, dürüstlük, özgürlük, eşitlik, sevgi, saygı, sorumluluk, tasarruf, vatanseverlik, yardımseverlik” değerlerine göre incelenmiştir.

Çalışmada çocuk edebiyatı ile Türkçe öğretimi ilişkisi de gösterilmiştir. Türkçe öğretimine yaptığı katkı bakımından da eserlerde yer alan deyim ve atasözü, kalıp söz, yansıma söz ve ikilemeler çalışmada yer almıştır. Çalışma sonucunda, incelenen eserlerde 193 değer; 109 tane deyim, 31 tane yansıma söz, 86 tane ikileme ve 33 tane kalıp söz kullanıldığı görülmüştür. Eserlerde atasözü kullanılmamıştır.

Anahtar kelimeler: *Aslı Der, Çocuk Edebiyatı, Değerler Eğitimi, Türkçe Öğretimi*

THE SUMMARY OF THE MASTER'S THESIS

VALUES EDUCATION IN ASLI DER'S CHILDREN'S BOOKS AND THE CONTRIBUTION OF HER WORKS TO TURKISH LANGUAGE TEACHING

Mesude ÖZKAN

Department of Turkish Education

Uşak University Institute of Social Sciences, September 2019

Advisor: Dr Associate Salih GÜLERER

The aim of this study is to examine children's books belonging to Aslı Der, the author of “Büyük Tuzak” which was selected as the Best Children's Novel of the Year in 2007, in terms of its contribution to values education and teaching Turkish. The sample of our study is composed of works such as “Küçük Cadı Şeroks, Büyük Tuzak, Barış Odaları”. Our study was prepared by using document analysis method.

The selected works were examined in terms of their contribution to values education according to the values of “justice, caring for family unity, independence, peace, being scientific, diligence, solidarity, sensitivity, aesthetics, honesty, freedom, equality, love, respect, responsibility, saving, patriotism, philanthropy” in the Social Studies Course Curriculum of the Ministry of National Education.

The relationship between children's literature and teaching Turkish is shown. In terms of his contribution to teaching Turkish, idioms and proverbs, slogans, reflection words and dilemmas were included in the study. As a result of the study, 193 values in the works examined; 109 idioms, 31 reflection words, 86 duplicates and 33 pattern words were used. Proverbs were not used in the works.

Key Words: *Aslı Der, Children's Literature, Values Education, Turkish Language Teaching*

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı yüksek lisans/ doktora/ sanatta yeterlik öğrencisi Mesude Özkan'ın "Aslı Der'in Çocuk Kitaplarında Değerler Eğitimi ve Eserlerin Türkçe Öğretimine Katkısı" başlıklı tezi 10/09/2019 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, Yüksek Lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ**İmza**

Üye (Tez Danışmanı) : Dr. Öğr. Üyesi Salih GÜLERER

Üye : Doç. Dr. Zekerya BATUR

Üye : Dr. Öğr. Üyesi M. Kürşad YANGİL

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Mehmet KARAYAMAN

ÖNSÖZ

Bu tezi hazırlamamda değerli zamanını ayırarak bana yol gösteren, tecrübelerinden yararlanma fırsatı veren sayın danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Salih GÜLERER'e ve tez yazım sürecinde yardımlarını esirgemeyen Türkçe Eğitimi Bölümü hocalarımdan Doç. Dr. Zekerya BATUR hocama, bu zorlu süreçte beni motive eden annem Serpil Özkan'a, babam Mehmet Özkan'a, kardeşim Mesut Özkan'a ve eşi Ayşe Özkan'a, kuzenim Kadriye Çelik'e ve yeğenlerim Nisanur ile Nazlısultan Özkan'a ve tüm Özkan ailesine teşekkürü borç bilirim.

Mesude ÖZKAN

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler :

Adı Soyadı : MESUDE ÖZKAN

Doğum Yeri ve Tarihi : AFYONKARAHİSAR -29.07.1987

Lisans Öğretimi : CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ

Bildiği Yabancı Diller : İNGİLİZCE

Seminerler ve Kurslar

İngilizce (İlk kademe) 128 saat Ankara Çankaya Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu

İngilizce (Orta kademe) 128 saat Ankara Çankaya Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu

Osmanlı Türkçesi İmlası 64 saat Afyonkarahisar Merkez Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu

Özel Eğitim Sınıfları Öğretmen Semineri 60 saat Yenimahalle Rehberlik ve Araştırma Merkezi (Ankara)

İletişim :

e-posta adresi : mesude_Afyon@hotmail.com

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ.....	iii
THE SUMMARY OF THE MASTER'S THESIS.....	iv
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	v
ÖNSÖZ.....	vi
ÖZGEÇMİŞ.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi

1.BÖLÜM: GİRİŞ

1.1. ASLI DER'İN HAYATI, EDEBİ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ.....	1
1.2. İLGİLİ ÇALIŞMALAR.....	3
1.3. PROBLEM DURUMU.....	6
1.4. ARAŞTIRMANIN AMACI	7
1.5. ALT PROBLEMLER	8
1.6. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	8
1.7. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	8
1.8. ARAŞTIRMADA İNCELENEN ARAÇLAR.....	8
1.9. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	9
1.10. VERİLERİN ANALİZİ.....	9

2. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. DEĞER EĞİTİMİ.....	10
2.2. TÜRKÇE ÖĞRETİMİ.....	12
2.3. TÜRKÇE ÖĞRETİMİ PROGRAMI'NDA DEĞERLER EĞİTİMİ... 15	15
2.4. ÇOCUK EDEBİYATI VE TÜRKÇE ÖĞRETİMİ.....	16

3.BÖLÜM: BULGU VE YORUMLAR

3.1. KÜÇÜK CADİ ŞEROKS ESERİNİN ÖZETİ.....	19
3.2. BÜYÜK TUZAK ESERİNİN ÖZETİ	20
3.3. BARIŞ ODALARI ESERİNİN ÖZETİ.....	20
3.4. ESERLERDE YER ALAN DEĞERLER.....	21
3.4.1. Adalet Değeri	21
3.4.2. Aile Birliğine Önem Verme Değeri	23
3.4.3. Bağımsızlık Değeri.....	28

3.4.4.	Barış Değeri	28
3.4.5.	Bilimsellik Değeri	30
3.4.6.	Çalışkanlık Değeri.....	31
3.4.7.	Dayanışma Değeri.....	32
3.4.8.	Duyarlılık Değeri	33
3.4.9.	Estetik Değeri.....	33
3.4.10.	Dürürlük Değeri	35
3.4.11.	Özgürlük Değeri	36
3.4.12.	Eşitlik Değeri.....	37
3.4.13.	Sevgi Değeri	38
3.4.14.	Saygı Değeri	39
3.4.15.	Sorumluluk Değeri	40
3.4.16.	Tasarruf Değeri.....	42
3.4.17.	Vatanseverlik Değeri	43
3.4.18.	Yardımsverlik Değeri	43
3.5.	ESERLERİN TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE KATKISI.....	46
3.5.1.	Deyimler.....	46
3.5.2.	Atasözü.....	59
3.5.3.	Yansıma Sözlere	59
3.5.4.	İkilemeler	61
3.5.5.	Kalıp Sözlere.....	68
4.BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER		
4.1.	SONUÇ	71
4.2.	ÖNERİLER:	73
KAYNAKÇA		74

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Eserlerde Yer Alan Değer Sayıları Tablosu	45
Tablo 2: Küçük Cadı Şeroks'ta Bulunan Deyimler Tablosu.....	56
Tablo 3: Büyük Tuzak'ta Bulunan Deyimler Tablosu.....	57
Tablo 4: Barış Odaları'nda Bulunan Deyimler Tablosu	58
Tablo 5: Küçük Cadı Şeroks'ta Bulunan Yansıma Sözler Tablosu.....	61
Tablo 6: Büyük Tuzak'ta Bulunan Yansıma Sözler Tablosu	61
Tablo 7: Barış Odaları'nda Bulunan Yansıma Sözler Tablosu.....	61
Tablo 8: Küçük Cadı Şeroks'ta Bulunan İkilemeler Tablosu.....	67
Tablo 9: Büyük Tuzak'ta Bulunan İkilemeler Tablosu	67
Tablo 10: Barış Odaları'nda Bulunan İkilemeler Tablosu.....	67
Tablo 11: Küçük Cadı Şeroks'ta Bulunan Kalıp Sözler Tablosu	70
Tablo 12: Büyük Tuzak'ta Bulunan Kalıp Sözler Tablosu.....	70
Tablo 13: Barış Odaları'nda Bulunan Kalıp Sözler Tablosu	70

KISALTMALAR LİSTESİ

- B.O.** : Barış Odaları
B.T. : Büyük Tuzak
K.Ç.Ş. : Küçük Cadı Şeroks
MEB : Millî Eğitim Bakanlığı

1.BÖLÜM: GİRİŞ

1.1. ASLI DER'İN HAYATI, EDEBİ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ

Aslı Der, 1975'te İstanbul Erenköy'de doğmuştur. Lise eğitimini Galatasaray Lisesi'nde almıştır. Boğaziçi Üniversitesi Felsefe bölümünden mezun olmuştur. Sekiz yıl Fransızca, beş yıl da İngilizce eğitimi almıştır. Evli ve iki çocuk sahibidir. Yazmaya okul dönemindeki kompozisyon dersleriyle başlayan yazar, üniversite eğitimini tamamladıktan sonra çocuk kitapları yazmaya başlamıştır (<https://www.bilgio.net/asli-der-kimdir/> adresinden 01.07.2019 tarihinde erişildi.).

Mutlu bir aile ortamında büyüyen yazar acı, kötülük, çaresizlik gibi olumsuz kavramların sadece kitaplarda olabileceğini düşünürken ergenlik döneminde gerçek hayatta da karşılaşılabilecek sorunların varlığını kavramıştır. Yazara göre kitaplar hayatın gerçeklerini gözler önüne sererek kişileri hayata hazırlamaktadır. Yazar, sanal ortamda şiddet ve haksızlık karşısında tepki gösterebilen kişilerin gerçek hayatlarında içine kapanık, haksızlıklar karşısında sesini çıkarmayan kişiler olabildiklerini gözlemlemektedir ve eserlerinde doğru sözcükleri seçerek çocukların sağlıklı akıl yürütebilecekleri bir hikayeye gerçek hayatta da haksızlık ve şiddet karşısında güçlü durmaları gerektiği düşüncesini çocuklara vermeye çalışmaktadır. İnsanın yalnızca nefes alıp veren bir canlı olmadığını düşünen yazar, insanı insan yapan özelliğin erdem peşinden koşarak kendini var etmek olduğunu söylemektedir. Bu anlamda da edebiyatı, kendini var etme sürecinde olan kişiye sunduğu sayısız olanakla bir kılavuz olarak tanımlamaktadır (<https://egoistokur.com/asli-der-cocuklar-icin-.yazarken-kirmizi-cizgilerim-yok/> adresinden 01.07.2019 tarihinde erişildi.).

Yazara ait ilk kitap Küçük Cadı Şeroks'tur (Kasım, 2016). Bu eserde yeni masallara ihtiyaç duyan masallar ülkesinin geleceği Küçük Cadı Şeroks'un masal yaratıcısı Gonci'yi bulmasına bağlıdır. Bu önemli görev için dünyaya gönderilen Şeroks'un bu yolculuk sırasında yaşadıkları sayesinde geçirdiği olumlu değişim, sonunda yeni masallarına kavuşan Masallar Ülkesi'nde yaşanan sevinç eserin içeriğini oluşturmaktadır. Bu serinin ikinci macerası olan Büyük Tuzak 2007 yılında en iyi çocuk romanı seçilmiştir (Ağustos, 2017). Bu eserde Masallar Ülkesi 'ne düşman olan Sesler Ülkesi Prensi Milla, Masallar Ülkesi'ni ele geçirmek için küçük fare Pibo'yu kandırarak Sözcüklerin Masalı'nı yemesini sağlar. Sözcükleri kaybolmaya başlayan ülke tehlike altındadır ve ülkeyi kurtarma görevi Küçük Cadı Şeroks'a düşer. Yazar, bu eseri sayesinde 2010'da Uluslararası Çocuk kitapları

Kurulu'nun onur listesine girmiştir. Bu serinin son macerası ise Barış Odaları'dır (Nisan, 2016). Bu eserde Masallar Ülkesi halkının sorunlarını karşılıklı konuşup anlaşarak çözmeleri için kurulan barış odalarının, sorunların çözümünün arandığı kör kuyunun kapatılmasına neden olmasından rahatsız olan Poturas'ı harekete geçirir. Poturas, Kral Hortim'i kaçırmak için ülkeyi ele geçirmeyi hedeflemektedir. Kral Hortim'in zamanla barış odalarının görevini görmeye başlayarak insanların empati kurma, düşünerek karar verme becerilerini ellerinden alarak onların yerine karar vermesi Poturas'ın işini kolaylaştırır ve yaptığı hile ile ülkenin başına geçmeyi başarır. Hatasını Küçük Cadı Şeroks sayesinde anlayan Kral dürüstlüğü ve alçak gönüllüğü sayesinde halkın gönlünü kazanır ve kötü Poturas amacına ulaşamaz. Yazarın fantastik çocuk romanı türünde sayılan Tehlike'ye 3 Yolculuk eserinde (Ekim 2017) Maji ve Büyücü Olbi'nin, Kötülükler Prensi Zoliran'ın hazırlattığı büyü deftere yazdığı “Yalan İyi Bir Şeydir”, “Yalnızca Kendini Düşünmek En Doğrusudur” ve “Her Zaman Güçlüler Haklıdır” öykülerinin gerçekleşmesini zamanında harekete geçerek yaptıkları iş bölümüyle kötülüğün iyiliğe karşı zafer kazanmasını önlediği üç hikâye anlatılmaktadır. Kayıp Rüyacı eserinde (Mart, 2019) ise Pallom, Kalse, Siptor, Ledna ve Tulma isimli beş arkadaşın rüyaları değiştirebilme yeteneğine sahip Kalse'nin Rüyabozan tarafından kaçırılmasıyla başlayan hikayede ise Kalse'yi aramaya çıkan dört arkadaşın yaşadıkları ve edindikleri tecrübelerle her şeyin görüldüğü gibi olmayabileceği, kıskançlığın kötü bir huy olduğu verilmiş, şan, şöret, para gibi insanı cezbeden birçok şey önlerine çıkmasına rağmen arkadaşlarını aramaktan vazgeçmeyen dört arkadaş Kalse'yi kurtarmayı başarabilmiştir. Kalse de arkadaşlarına güvenmekten hiçbir zaman vazgeçmemiştir. Gençlik edebiyatına giriş eseri sayabileceğimiz Defne'yi Beklerken eserinde (Nisan, 2015) aniden rahatsızlanan kızını telaşla hastaneye götüren annenin gergin bekleyiş esnasında okuduğu kızına ait günlük sayesinde aslında kızını yeterince tanımadığını, onunla yeterince ilgilenmediğini fark etmesi verilerek aile içi iletişim sıkıntısına değinilmiş ve Defne'nin bazı sınıf arkadaşları istismara uğradığına değinilerek de akran zorbalığına dikkat çekilmiştir. Darmadağın eserinde (Ekim, 2015) de dışarıdan mutlu görünen ancak, baba şiddetine maruz kalan Ece'nin, ablasının ve annesinin yaşadıkları anlatılmaktadır. Yazar'a ait son eser “Denek E.E.E.”de (Mayıs, 2019) ise bilimsellik ve sorumluluk değerleri etrafında şekillenen bilime meraklı bir ailenin çocuğu olan Ekim'in yaşadıkları konu edinilmiştir.

1.2. İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Gökçe (2008), “Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinde değer eğitimi ve öykülerin Türkçeye katkısı” isimli yüksek lisans tezinde Gülten Dayıoğlu'na ait 12 öykü kitabından seçtiği 67 öyküyü hikâye haritası yöntemi kullanarak incelemiş ve öykülerin değer eğitimi ve Türkçeye yaptığı katkıyı ortaya koymuştur.

Kayadibi (2011), “Aslı Der'in ‘Büyük Tuzak’ adlı eserinin Çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından incelenmesi” başlıklı makalesinde betimsel tarama modeli kullanmıştır. Çalışmada Büyük Tuzak isimli eser çocuk edebiyatı ilkeleri ve öğeleri açısından incelenmiştir. Çalışma sonucunda eserin dilinin akıcı, kullanılan dilin çocuk gelişimine uygun olduğu ve fantastik özellikler içermesi bakımından okumayı teşvik edici olması yönüyle öğretmenlerin bu eserden yararlanabilecekleri sonucuna varılmıştır.

Sönmez (2011), “Reşat Ekrem Koçu'nun çocuklar için yazdığı eserlerde değer eğitimi ve Türkçe” isimli yüksek lisans tezinde Reşat Ekrem Koçu'ya ait 16 eseri değer ve çocuk kavramları yönüyle, Türkçeyi nasıl işlediği ele alınarak incelenmiştir. Bazı eserlerin çocuklar için uygun bulunduğu, bazılarının ise olumsuz etki oluşturabileceği ihtimalinden dolayı çocuklar için uygun olamayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Kaya (2012), ” Emine Işın'sunun romanlarında değer eğitimi ve bu eserlerin Türkçe öğretimine katkısı” isimli yüksek lisans tezinde adil olma, aile birliğine önem verme, hoşgörü, dürüstlük, misafirperverlik, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik değerlerine göre incelenen Bir Ben Vardır Bende Benden İçeri, Çiçekler Büyür ve Ak Topraklar adlı romanlarının değerler eğitimi açısından zengin bir içeriğe sahip olduğu , 90 sayfalık bölümün tarandığı bu eserlerin toplamda 905 deyim; 252 ikileme; 98 yansıma kelime; 70 kalıp söz ve beş atasözü kullanılması yönüyle Türkçe öğretimine katkı sağlayacağı görülmüştür.

Alihalil (2015) “Christine Nöstlinger'in Ilse ist Weg ve Aslı Der'in Defne'yi Beklerken yapıtlarında anne kız ilişkisinin pedagojik eleştirisi” isimli yüksek lisans tezi Almanca hazırlanmıştır. Çalışmanın konusu Christine Nöstlinger'in “Ilse Evden Kaçtı “(Die Ilse ist weg) ve Aslı Der 'in “Defne'yi Beklerken “adlı eserlerinde ergenlik çağındaki kız çocukları ile anneleri arasında yaşanan sorunlar ve bu sorunların yol açtığı çatışmalardır.

Oran (2015), “Yalvaç Ural'ın çocuk kitaplarında değer eğitimi ve bu eserlerin Türkçe öğretimine katkısı” isimli yüksek lisans tezinde Yalvaç Ural'a ait otuz tane

çocuk kitabını adil olma, aile birliğine önem verme, hoşgörü, dürüstlük, misafirperverlik; saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik değerlerine yer verilmesi ve Türkçe öğretimine yaptığı katkı bakımlarından incelemiştir. Çalışma sonucunda sevgi, sorumluluk, yardımseverlik, aile birliğine önem verme ve dürüstlük değerlerine çokça yer verildiği ancak adil olma, misafirperverlik, hoşgörü, saygı ve vatanseverlik değerlerinin fazla işlenmediği görülmüştür. Türkçe öğretimi bakımından da eserlerin zengin bir içeriğe sahip olduğu tespit edilmiştir.

Çelik (2016), “Necdet Neydim’in Çocuk Edebiyatı Eserlerinde Değer Eğitimi ve Bu Eserlerin Türkçe Öğretimine Katkısı” isimli yüksek lisans tezinde öncelikle değer kavramı ile ilgili bilgi vermiştir, ülkemiz ve dünyada değer eğitiminin yerinden bahsetmiştir, devamında çocuk edebiyatı ile bağlantı kurmuştur ve Necdet Neydim’in çocuk edebiyatı eserlerinden seçtiği on üç eseri Erol Güngör’ün profesörlük tezinde ortaya koyduğu yedi değere göre incelemiştir. Türkçe Öğretimi kapsamında da ikilemeler, deyimler ve atasözleri, kalıp sözler, yansıma sözcükler incelenmiştir. Çalışma sonucunda değerler eğitimi açısından eserlerin uygun olduğu görülmüştür.

“Cahit Zarifoğlu'nun masallarının değerler eğitimi ve söz varlığı açısından incelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezi Kaçmaz (2018) 'a aittir. Kuşların Dili, Ağaçkakanlar, Katıraslan, Serçekuş, Motorlukuş, Küçük Şehzade ve Yürekdede ile Padişah isimli masal kitapları değer eğitimi ve söz varlığı bakımından incelenmiştir. Araştırmada doküman incelemesi modeli ve betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonunda eserlerin değer aktarımı bakımından zengin bir içeriğe sahip olmasına rağmen eserlerde çocuklar için uygun olmayan davranışların da yer aldığı, atasözü öğretimine eserlerden yararlanmanın uygun olmadığı ancak deyim, ikileme ve terim öğretiminde eserlerin kullanılabileceği sonucuna varılmıştır.

Sırakaya (2018)'ya ait, “Muzaffer İzgü'nün 1970-80 Yılları Arasında Yayınladığı Yedi Öykü Kitabının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi” yüksek lisans çalışması doküman incelemesi yöntemiyle hazırlanmıştır. 1970 ile 1980 yılları arasında yazılan yedi tane çocuk kitabını değer eğitimi açısından incelenmiştir. Ölçek olarak Schwartz Değer Ölçeği kullanılmıştır. İncelenen öykülerde, belirlenen on ana değer ve kırk dört alt değer eserlerde yer aldığı görülmüştür. Çalışmamızla konu olarak benzer, değer belirleme yaklaşımı olarak ise farklı bir çalışmadır.

Şaşmaz (2018), “Devlet tiyatrolarında oynanan çocuk tiyatro oyunlarında değer eğitimi ve bu oyunların Türkçe öğretimine katkısı” isimli yüksek lisans tezinde 2016-2017 sezonunda Devlet Tiyatrolarında oynanan çocuk oyunlarını değerler eğitimi ve Türkçeye katkısı bakımından incelemiştir. Çalışmada Sihirli Sirk, Tiyatro Makinası, İMBÖ, Sihirli Köpek, Savaş Çiçekleri, Ayışığı Sirki, Ali Baba ve Kırk Haramiler, Sayı Dedektifleri, Sihirli Keman adlı çocuk tiyatro oyunları örneklem olarak seçilmiştir. Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan adalet, aile birliğine önem verme, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, dostluk, duyarlılık, dürüstlük, estetik, eşitlik, öz denetim, özgürlük ve bağımsızlık, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, tasarruf, vatanseverlik, yardımseverlik olmak üzere toplam 21 değere göre oyunları incelemiştir. Eserlerde bu değerlerin 397 defa yer aldığı tespit edilmiştir. Ayrıca eserde yer alan atasözleri, deyimler, ikilemeler, kalıp sözler ve yansıma kelimeler incelenmiş; deyim, ikileme, kalıp söz ve yansıma sözcüklerin sık kullanıldığı; atasözlerine ise çok az yer verildiği görülmüştür.

Uslupehlivan (2018), “Hasan Latif Sarıyüce'nin çocuk romanlarında değer eğitimi ve söz varlığı” isimli yüksek lisans tezinde Hasan Latif Sarıyüce'nin romanlarını değerleri ve söz varlığını, romanların Türkçe eğitimine katkılarını incelemiştir. Bu eserler aile birliği, adil olma, barış, bağımsızlık, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, dürüstlük, estetik, eşitlik, özgürlük, saygı, sevgi, sorumluluk, tasarruf, vatanseverlik, yardımseverlik değerlerine göre incelenmiştir. Çalışmanın sonunda eserlerin değerler eğitimine ve Türkçe öğretimine katkı sağlayacak özellikte olduğu görülmüştür.

Erişik (2019), “Çocuk Edebiyatı Yazarı Hasan Kallımcı'nın İlkokul Düzeyindeki Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tez çalışmasını doküman incelemesi yöntemi kullanarak hazırlamıştır. Dini ve ahlak, estetik, siyasi, sosyal, bilimsel, ekonomik değerler başlıklarına göre tarama yapılmıştır. Araştırma sonunda eserlerden değerler eğitiminde yararlanılabileceği ifade edilmiştir.

Karaman (2019), “Yücel Feyzioğlu'nun Eserlerinin Türkçe Eğitimi ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde Yücel Feyzioğlu'na ait otuz tane masal kitabını daha önce yapılan araştırmalardan yararlanılarak belirlenen otuz dokuz değere göre incelemiştir. Yöntem olarak doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonunda eserlerin değer öğretiminde yararlanılabilecek nitelikte olduğu görülmüştür.

“Fehmi Gür'ün Seçilmiş Şiirlerinde Değerler Eğitimi ve Söz Varlığı” başlıklı yüksek lisans çalışması ise Özdemir (2019)'e aittir. Betimsel nitelikli bir çalışmadır. Fehmi Gür'e ait şiirlerden tarama modeliyle belirlenen 100 şiir içerdiği değerler ve söz varlığı bakımından incelenmiştir. Değerler açısından 2018 Türkçe Öğretim Programı'nda bulunan kök değerlere göre inceleme yapılmıştır. Söz varlığı için de deyim, argo, temel söz varlığı, atasözü, ilişki sözler, ikilemeler, çeviri sözler, kalıplaşmış sözler, terimler ve yabancı sözcükler alt başlıklarına göre tarama yapılmıştır. Araştırma sonucunda şiirlerin değerler bakımından zengin olduğu, şiirlerinin dilinin ise yabancı sözcükler içermesine rağmen çok ağır olmadığı görülmüştür.

Torun'un (2019), Nihâl Atsız'ın edebî eserlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi” isimli doktora tezi karma desenli bir çalışmadır. Nitel kısmın örnekleme amaçlı örnekleme yoluyla seçilen 7 eserden, nicel kısmın örnekleme ise tesadüfi olarak seçilen Atatürk üniversitesi öğretmenlik bölümü öğrencilerinden oluşmaktadır. Çalışma sonucunda Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programı'na yönelik ders materyalleri hazırlanmasında incelenen eserlerden faydalanılabileceği kanısına varılmıştır.

1.3. PROBLEM DURUMU

Duygu, düşünce ve hayallere söz ve yazı yoluyla hayat veren, gerçekleri yansıtan, hayal dünyasını gözler önüne seren ve geliştiren edebiyat insanların iletişim ihtiyacı ile birlikte ortaya çıkmış, nesilden nesile aktararak günümüze kadar gelmiş bir sanattır.

Edebiyat kültürü geleceğe aktarmakla kalmaz kültürü şekillendirme aşamasında da aktif rol alır. Bu nedenle kültürü geleceğe aktaracak olan genç neslin bu alanda aldığı eğitim önemlidir.

“Dünyada 17. yüzyılda örgün eğitime geçilmesiyle birlikte çocukların eğitim hayatı boyunca kitap ihtiyacı olacağı düşünülmüş ve bu kitapların çocuklar için özel olarak hazırlanması gerektiği görüşü benimsenmiştir” (Can, 2014). “Eğitim psikolojisi alanındaki gelişmeler, çocuk eğitiminin toplum hayatındaki yeri ve önemini ön plana çıkarmış, bunun sonucu olarak, çocuk eğitimindeki arayışlar da insanları “çocuk edebiyatı” yla tanıştırmıştır” (Temizyürek, Şahbaz ve Gürel, 2016).

“Çocuk, eksik bir yetişkin değil, fakat zihinsel, bedensel, sosyal ve duygusal gereksinimlerini tamamlamak isteyen, kelimenin tam anlamıyla kişidir” (Yavuzer,

2003). “Çocuk edebiyatı da edebiyatın içinde ayrı bir alan olmamakla birlikte edebiyatın basit, küçük, sade, edebi ve estetik yönü göz ardı edilmiş hali değildir” (Baş, 2015). Bu nedenle bu alanda yazılan eserler belirli niteliklere sahip olmalıdır. Yazar çocuğu önemli bir birey olarak görmeli, çocuğun duygu ve düşüncelerini göz ardı etmemeli, kullandığı dil ve oluşturduğu kurguyla çocuğa kendini ve çevresini tanıma olanağı sunmalıdır (Sever, 2015).

Aslı Der, 2007 yılında kaleme aldığı Büyük Tuzak isimli eser sayesinde 2010 yılında Uluslararası Çocuk Kitapları Kurulu'nun onur listesine girmeyi başaran, son dönemlerde çocuk edebiyatı alanında ismi geçen bir yazardır. Yazarlık kariyerine çocuk kitapları yazarak başlamıştır ve bu alanda eserler vermeye devam etmektedir. Eserlerinde dilin hayatımızdaki yeri ve önemini konu olarak işlemesi ve çocuk edebiyatı alanında başarılı eserler vermesi yazarın eserlerinin değerler eğitime ve Türkçe öğretimine yaptığı katkılar bakımından incelenmesi gereğini ortaya çıkarmıştır. Çalışmamızda Küçük Cadı Şeroks, Büyük Tuzak ve Barış odaları serisi “Değerler Eğitimi” ve “Türkçe Öğretimine Katkısı” açısından incelenmiştir.

1.4. ARAŞTIRMANIN AMACI

Çalışmanın amacı, çocuk edebiyatı alanında yeni olmasına rağmen İsviçre merkezli uluslararası International Board on Books for Young People kuruluşunun ülkemizdeki temsilcisi Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği'nce 2007 yılının en iyi çocuk romanı seçilen “Büyük Tuzak” isimli eserin sahibi Aslı Der'in çocuk kitaplarını hem değerler eğitimi hem de Türkçe öğretimine katkısı bakımından incelemektir. “Dünyanın en ünlü çocuk edebiyatı ödülllerinden Andersen'e her iki yılda bir ve ALMA ödülüne her yıl aday gösterme yetkisine de sahip” olan Çocuk ve Gençlik Yayınları tarafından ödüle layık görülmüş olması ve eserlerinde dilin önemine dikkat çekmesi yönleriyle araştırmamızda Aslı Der'e ait eserler incelenmiştir. Aslı Der'e ait toplamda sekiz kitap bulunmaktadır. Bunlardan altı tanesi çocuk kitabı iki tanesi ise gençlik romanıdır. Çalışmamızda yazara ait çocuk kitaplarından birbirinin devamı olan bir seri olması bakımından “Küçük Cadı Şeroks”, “Büyük Tuzak” ve “Barış Odaları” eserleri örneklem olarak seçilerek araştırmanın kapsamı belirlenmiştir. Bu çalışma kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır:

1.5. ALT PROBLEMLER

. Küçük Cadı Şeroks, Büyük Tuzak ve Barış Odaları isimli eserlerde hangi değerlerle ilgili eğitsel mesajlar vardır?

. Küçük Cadı Şeroks, Büyük Tuzak ve Barış Odaları isimli eserlerin Türkçe öğretimine katkısı nedir?

1.6. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Toplulukları millet haline getiren dilin “Öğrencilerin iletişim kurmaları, bilgi edinmeleri, öğrenmeleri ve kendilerini her yönden geliştirmelerinde” (Özbay, 2007) de önemli yeri bulunmaktadır. Türkçe öğretiminin büyük bir kısmı ise yazılı metinler aracılığıyla gerçekleşmektedir. Bu nedenle gerek ders kitaplarının gerekse çocuklar için ele alınan edebi türlerin Türkçe Dersi Öğretim Programı’nın amacında da ifade edildiği üzere, “Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanan, eleştirel ve yaratıcı düşünebilen, bilgiyi kullanabilen, üretebilen, girişimci, kişisel ve sosyal değerlere önem veren bireyler yetiştirmeye hizmet edecek şekilde” (MEB, 2017) hazırlanması gerekmektedir. Bu çalışma, Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği tarafından 2007 yılında “Yılın En İyi Çocuk Romanı” seçilen Büyük Tuzak isimli eserin yazarı Aslı Der’in çocuklar için kaleme aldığı “Küçük Cadı Şeroks”, “Büyük Tuzak” ve “Barış Odaları” eserlerinin hem değerler eğitimi hem de Türkçe öğretimine katkısı bakımından incelenip değerler eğitimi ve Türkçe öğretimine ne ölçüde katkı sağladığını göstermesi yönüyle önemlidir.

1.7. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Çalışmamız doküman incelemesi yöntemi kullanılarak hazırlanmıştır. “Doküman incelemesi; yazılı, görsel malzemenin toplanıp incelenmesidir” (Sönmez ve Alacapınar, 2011).

1.8. ARAŞTIRMADA İNCELENEN ARAÇLAR

Çalışmamızın evrenini Aslı Der’in çocuklar için kaleme almış olduğu “Küçük Cadı Şeroks”, “Büyük Tuzak”, “Barış Odaları”, “Defne’yi Beklerken”, “Tehlikeye 3 Yolculuk”, “Kayıp Rüyacı” ve “Denek E.E.E.” eserleri; örneklemini ise “Küçük Cadı Şeroks”, “Büyük Tuzak” ve “Barış Odaları” eserleri oluşturmaktadır.

1.9. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Aslı Der'e ait Şeroks macera serisi kitapları edinilmiş, bu eserler üç farklı Türkçe öğretmeninin görüşüne başvurularak değerler eğitime, bilimsel kabulü ve değeri olan güncel kaynaklardan yararlanılarak da Türkçe öğretimine katkıları bakımından incelenmiştir.

1.10. VERİLERİN ANALİZİ

Aslı Der'e ait çocuk kitaplarından Şeroks serisinin üç kitabı, üç farklı Türkçe öğretmenin görüşü de alınarak Milli Eğitim Bakanlığı Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan adalet, aile birliğine önem verme, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, estetik, dürüstlük, özgürlük, eşitlik, sevgi, saygı, sorumluluk, tasarruf, vatanseverlik, yardımseverlik değerlerine göre ve bu eserlerin başından, ortasından ve sonundan onar sayfa taranarak deyim ve atasözü, yansıma söz ve ikilemeler ve kalıp sözlerin kullanılması yönüyle Türkçe öğretimine yaptığı katkı, Türk Dil Kurumu internet sitesindeki güncel atasözleri ve deyimler sözlüğünden de yararlanılarak incelenmiştir.

2. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. DEĞER EĞİTİMİ

Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğü'nde (2005, s. 483) değer, “Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet” olarak tanımlanmaktadır. Kültüre ait kıymet verilen düşünce ve davranışların gelecek kuşaklara aktarılması toplumun varlığını sürdürebilmesi adına hayati önem taşımaktadır. Zira toplulukları birleştirip millet haline getiren unsur sahip olduğumuz değerlerdir. Değerler toplumsal kuralların belirlenmesine de yön veren unsurdur. Her toplumun kendine özgü değerleri vardır. Bazı toplumlarda yardımlaşma önemli bir değer olarak kabul görülürken bazılarında ise rekabet önemli bir değer olarak görülebilir. Değerler, toplumun huzuru, beraberliği ve güvenliği için toplum tarafından belirlenip toplumun bütün fertlerince kabul gören kural ve kaidelerdir (Turan ve Ulusoy, 2016).

Millî Eğitim Bakanlığı 2011 yılından bu yana ülke genelinde değer eğitimi ile ilgili çeşitli etkinlikler düzenleyerek bu konuda çalışmalara başlamıştır. Okullarda gerçekleşen bu çalışmalar aileler tarafından da desteklendiğinde okul aile iş birliği içinde sağlıklı bir kişilik gelişimine sahip, toplumda kabul gören bireylerin yetişmesi sağlanacaktır. Ailelere bu konuda önemli görevler düşmektedir. Aileler, çocuklarının demokratik bir ortamda büyümesini sağlamalıdır, düşünmelerine ve tartışmalarına müsaade etmelidir, çocuklarını olduğu gibi kabul edip onlara bunu hissettirmelidir, çocukların yeteneklerini keşfedip geliştirmelerini sağlayıcı faaliyetlerde ve iyi insan, iyi vatandaş olabilmeleri için okulla her zaman iş birliği içinde bulunmalıdır (Turan ve Ulusoy, 2016).

Günümüzde gelişen teknoloji ile birlikte değer kavramı ayrı bir önem kazanmıştır. Her şeye çabuk ve kolay ulaşabilen birey bir süre sonra doyumsuz olabilmekte, ailede ve eğitim kurumlarında verilen değer eğitimi yetersiz olduğunda toplumsal huzuru ve güvenliği bozucu olumsuz davranışlarda bulunabilmektedir. Bu nedenle olumsuz düşünce ve davranışlar karşısında ceza ve şiddet uygulama yoluna gitmek yerine bu davranışların ortaya çıkmasını baştan engelleyecek değerleri bireye kazandırma adına adımlar atılmalıdır. “Modern varsayımların ürettiği problemi çözebilmek için o problemi üreten zihniyet ve düşünce biçimini değiştirmek ve yeni bir zihniyet ve düşünce yapısına kavuşarak problemi yeni baştan ele almak gerekir” (Kaymakcan, Kenan, Hökelekli, Arslan ve Zengin, 2013) .

Değer eğitimi ile ilgili birçok yaklaşım bulunmaktadır. Aktape (2016) bu yaklaşımları, “doğrudan değer öğretimi yaklaşımı, değer açıklama yaklaşımı, değer analizi yaklaşımı, ahlaki muhakeme yaklaşımı, örtük program yaklaşımı, karakter eğitimi yaklaşımı ve eylem/ davranış öğrenme yaklaşımı” olmak üzere yedi başlıkta ele almıştır.

- Doğrudan değer öğretimi yaklaşımı: Hikaye başta olmak üzere şarkı, türkü, şiir gibi birçok türden yararlanılarak öğüt verme yoluyla değerlerin kazandırılmaya çalışıldığı yaklaşımdır.
- Değer açıklama yaklaşımı: Bu yaklaşımda herhangi bir zorlama yoktur. Bireye yöneltilen sorularla değerler konusunda alternatif sunulur. Bireyin kendi değerleri de göz ardı edilmeden birey, değer kazanımıyla ilgili teşvik edilir.
- Değer analizi yaklaşımı: Sosyal bir problem ele alınarak neden ve nasıl sorularıyla problemi çözme yoluyla değerlerin kazandırıldığı yaklaşımdır.
- Ahlaki muhakeme Yaklaşımı: Örnek olay üzerinde grup olarak zıt görüşlerin tartışılıp sağlıklı bir değere ulaşma sürecidir.
- Örtük program yaklaşımı: Değerlerin programda açık olarak bulunmadığı, ders konularında verilerek kazanımlarda hissettirildiği yaklaşımdır.
- Karakter eğitimi yaklaşımı: Bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olarak sağlıklı bir gelişime sahip bireylere doğru davranış biçimlerini değerler eğitimi yoluyla kazandırarak iyi düşünüp, iyi davranan bireyler yetiştirmeyi amaç edinen yaklaşımdır.
- Eylem/Davranış öğrenme yaklaşımı: Bireye kişisel ve sosyal değerleri kazanabilmesi adına gerekli imkanların sunulması gerektiğini öngören yaklaşımdır.

Kale (2013) ise geleneksel ve çağdaş eğitim kuramlarında değer eğitimi anlayışlarını ele alarak İdealist Değerler Eğitimi'nin Sokrates felsefesine dayandığını söylemektedir. Bu anlayışta bireye ihtiyaç duyduğu bilgiler öğretilerek akla uygun davranışlarda bulunan ahlaki olarak mükemmel bireyler yetiştirmek amaçlanır. Bu anlayışta öğretmen; ideal karaktere sahip, öğrencilerine model olacak kişidir. Ders olarak öğrencilere kültürel miras, felsefe, teoloji, tarih, edebiyat ve sanatsal eleştiri gibi konular verilir. Realist Değerler Eğitimi anlayışına göre ise iyi yetiştirilen birey iyi bir vatandaş da olur. Yani bu anlayış, önce bireyi doğru değerlere sahip olacak şekilde bilgi ile donatmanın gerekli olduğunu, eğitimin amacının da bireyin hayatını bilgiye dönüştürmek olması gerektiğini ileri sürmektedir. Çağdaş kuramlar olan Deneyciler, İlerlemeciler, Yeniden Yapılanmacılar vb. ise sonuçtan ziyade öğrenme sürecine vurgu yaparlar. Bu kuramlarda özellikle Natüralist Kuram'da değerler,

kişinin kendini sevmeye başlamasıyla kazanılmaktadır. Kendini seven birey doğal eğitime ve insan değerlerine ulaşır. Kale'ye (2013) göre ise:

Etik eğitimi olarak da adlandırılabilir bir değerler eğitiminin hedefi, kendini tanımlama, kendini anlama ve kendini tamamlama gibi pratiksel süreçlerden geçirdiği insanın yetilerini en üst düzeye ulaştırarak, “iyi hayat yaşamasını” sağlamaktır. Böyle bir eğitim de süreç merkezli program anlayışıyla aktif, deneysel ve somut problem çözümlerine dayalı bir müfredat programla ve böyle bir eğitimin tekniğini çok iyi bilen eğitimciler eliyle mümkün olabilir.

2.2. TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

İnsanlar arasındaki iletişimi sağlayan en önemli araçlardan biri dildir. Dil sayesinde insanlar daha kısa bir zamanda ve daha doğru bir şekilde duygu ve düşüncelerini diğer insanlara aktarabilmektedir. Bu sayede insanlar arasındaki etkileşim artmakta, insan hayatı daha eğlenceli ve kolay bir hale gelebilmektedir.

“İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessesese” (Ergin, 2005) olan dilin öğretimi tanımdan da anlaşılacağı üzere insanlar arasında en etkili ve doğru iletişimi gerçekleştirmesi açısından oldukça önemlidir.

Cumhuriyet dönemi ile birlikte dil öğretimi ile ilgili özellikle de okuma ve yazma becerileri üzerinde çalışmalar yapılmıştır. En iyi eğitimi sağlayabilme adına birçok kez program değişikliği yapılmıştır.

Türkçe eğitim programının tarihine bakıldığında 1924'te Heyet-i ilmiye tarafından hazırlanan orta öğretim programı ilk olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu programla birlikte Lisan-ı Osmanî olarak verilen ders Türkçe, kompozisyon, kelime bilgisi ve yazma dersleri olarak verilmeye başlanmıştır. Okuma, anlama becerisi olarak değil de anlama ve okuma ayrı ayrı beceriler olarak ele alınmıştır. Anadili öğretimi ile ilgili ilkeler programda yer almıştır. İki yıl uygulandıktan sonra zaman zaman programda değişiklikler yapılmıştır. Cumhuriyet döneminin kapsamlı ilk programı ise 1926 programıdır. Yeni Türk harflerinin kullanıldığı ilk programdır. 1924 programına az değişiklik yapılarak hazırlanmış bir programdır. 1929 programında orta okul ile lisede verilen dil eğitiminin isimlerinin farklı olmaması

gerektiği, ikisinin de amacının ana dili, Türkçe yazılmış ya da diğer dillerden Türkçeye çevrilmiş seçkin eserleri öğrencilere sunabilmek olarak öngörölmüştür. Önceki programa göre farkı basitten karmaşığa ilkesi gereği düzeylere göre verilmesidir. Okuma derslerinde öğrencilerin yeni kelimeler öğrenmesi, güzel eserlerin öğrencilerce ezberlenmesinin sağlanması amaçlanmaktadır. Yazı derslerinin amacı, işleniş biçimi programda ayrıntılı olarak yer almıştır. Arapça ve Farsça dilbilgisi kuralları çıkarılmıştır. Türkçe dersi içerisinde yer alan beceriler bir bütün olarak görölmüş, dili doğru kullanmaya özen gösterme sadece dil öğretmenlerinin değil bütün öğretmenlerin dikkat etmesi gereken bir görev olarak belirtilmiştir. Programın amaçları ise;

- Öğrencinin kendisini sözlü olarak anlatabilmesini sağlama,
- Öğrencinin kendisini yazılı olarak anlatabilmesini sağlama,
- Okuma sevgi ve alışkanlığı kazandırma,
- Toplumla yararlı, ahlaklı, meslekte başarılı ve vatansever bireyler yetiştirebilmek olarak sıralanmıştır.

1932 yılında okullara gönderilen talimatnameyle ders dışı etkinliklerle de Türkçe öğretiminin desteklenmesi amacıyla çalışmalar yapılmıştır. 1935 'te Atatürk, Türk dilinin kurallarını tespit etmek amacıyla bir süre dilbilgisinin programdan çıkarılması istemiş, yapılan çalışma sonucu Türkçe terimler özellikle fen dersinde kullanılan terimler ders kitaplarına girmiştir. 1936 yılında ilkokul eğitim öğretim ilkeleri belirlenmiş, şiir okuma ve yazma becerileri ayrı dersler olarak değil birbirini tamamlayıcı şekilde bütün olarak verilmiştir. Yazı dersi ayrı bir ders olarak yer almıştır. Bölümlerin başında özel amaçlar verilmiş, hedefler Cumhuriyetin ilkeleri ile bağdaştırılmıştır. 1938 programında dilbilgisi konuları yer almamıştır. Ders saatleri verilmeden okuma ve yazma derslerinden bahsedebilmektedir. 1939'da Türkçe ve Edebiyat ders notları iki ders değerinde kabul edilmiş, sınavlarda çok yönlü sorular yer almıştır. 1940 yılında Tahsin Banguoğlu'nun yazdığı "Ana Hatlarıyla Türk Grameri" ve Necmettin Halil Onan'ın kaleme aldığı "Gramer Kongresi" eserleriyle dilbilgisi programa tekrar alınmıştır. 1943'te düzenlenen İkinci Maarif Şûrasında okuma ve yazma ile ilgili önemli kararlar alınmıştır. Okuma kitaplarının öğrencilerin hem seveceği hem de faydalanacağı şekilde, dilin eksiksiz ve yanlışsız kullanıldığı ve metinlerin özenle seçildiği kitaplar olarak değiştirilmesi gerektiği bildirilmiştir. 20 yıl uygulanan 1948 programında genel amaçlarla birlikte sınıflar bazında öğretmen davranışı yönüyle özel amaçlar da yer almıştır. 13 yıl uygulanan 1968 programında yazma ödevlerini değerlendirme

ölçütleri verilmiş, dilbilgisi konuları programda örnekleriyle birlikte yer almıştır. 1981’de ilk ve ortaokul birleştirilmiş, ilköğretim okulları için yeni bir program hazırlanmıştır. Programda “Genel amaçlar, Açıklamalar, İlkokuma-yazma, Anlama, Anlatım, Dilbilgisi, Yazı, Yöntem, Araç ve gereçler ve Ölçme-değerlendirme” bölümleri yer almıştır. Genel ve özel amaçlar kısmı içerdiği bilgiler bakımından yetersizdir ve değerlendirme bölümüne de gereken önem verilmemiştir (M. Calp ve Ş. Calp, 2016). 2005 “Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda kazanımlar ve etkinlikler aracılığıyla öğrencilerin dilin olanak ve zenginliklerinin farkına vararak Türkçe’yi doğru, etkili ve güzel kullanmaları amaçlanmıştır” (Özbay, 2008). “1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’nda ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri doğrultusunda hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin;

- *“dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi,*
 - *Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarının sağlanması,*
 - *okuduğu, dinlediği/izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarının; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerinin sağlanması,*
 - *okuma yazma sevgisi ve alışkanlığını kazanmalarının sağlanması,*
 - *duygu ve düşünceleri ile bir konudaki görüşlerini veya tezini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmelerinin sağlanması,*
 - *bilgiyi araştırma, keşfetme, yorumlama ve zihinde yapılandırma becerilerinin geliştirilmesi,*
 - *basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme becerilerinin geliştirilmesi,*
 - *okuduklarını anlayarak eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmelerinin ve sorgulamalarının sağlanması,*
 - *millî, manevi, ahlaki, tarihî, kültürel, sosyal değerlere önem vermelerinin sağlanması, millî duygu ve düşüncelerinin güçlendirilmesi,*
 - *Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla estetik ve sanatsal değerleri fark etmelerinin ve benimsemelerinin sağlanması amaçlanmıştır”*
- (MEB, 2017).

2009 yılında program güncellenerek birinci kademe (1-5) ile ikinci kademe (6-8) Türkçe Dersi Öğretim Programı olarak ayrı ayrı yayınlanmıştır. 2015’te tekrar

tek başlık halinde hazırlanan program 2017’de yine değişmiştir. 2018’de değişikliğe uğrayan program, birinci ve ikinci kademeyi bir bütün olarak ele almıştır. Programda programın yapısı açıklandıktan sonra programın amacı, perspektifi, ölçme-değerlendirme yaklaşımı, bireysel gelişim ve öğretim programları ile sonuç verilmiştir. (Bıçak, N. ve Alver, M. 2018) Araştırmamızın konusu olan değerler “Öğretim Programlarının Perspektifi” başlığı altında yer almıştır. Öğrencilerin hayatı boyunca ihtiyaç duyacağı yetkinlikler “*dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, anadilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, kültürel farkındalık ve ifade ile inisiyatif alma ve girişimcilik*” olarak ifade edilmiştir. (MEB, 2018, s. 4-5)

2.3. TÜRKÇE ÖĞRETİMİ PROGRAMI’NDA DEĞERLER EĞİTİMİ

Bireylerin birbiri ile ve bireyin toplum ile düzgün ve de doğru iletişim kurmasını sağlayan en önemli iletişim unsuru dildir. Bir arada yaşayan topluluklar dil sayesinde ortak bir payda da buluşarak aynı şeye sevinip aynı şeye üzülür olmuş ve bu sayede de toplum olma yolunda ilerlemişlerdir. Dilin, kültürün hem şekillenmesinde hem de gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli yeri bulunmaktadır. Bu nedenle her toplum ana diline ve ana dili eğitimine önem göstermektedir (Güzel ve Karatay, 2014).

2005 Türkçe Eğitim Programında değerler eğitimi örtük bir şekilde yer almış, ayrı bir bölüm olarak verilmemiştir. Genel amaçlar, öğrenme alanları ve kazanımlar verilirken değerlere de değinilmiştir. Milli değerler ön planda tutulmuştur (Güven, 2014). Programda 2018’de yapılan güncellemeyle değerlerimiz başlığı altında değerler, geçmişten beslenip bugüne ulaşan ve geleceğe ulaşacak olan ilkeler olarak tanımlanmıştır. Programda kişinin sağlıklı bir kişiliğe sahip olabilmesi, sağlıklı kişilik özelliklerine sahip bireylerin oluşturduğu toplumun huzurlu ve güvenli bir ortama kavuşması, geçmişten gelen değerlerin özümşenerek hayatta uygulanabilir olmasına bağlanmıştır. Bu nedenle de değer eğitimine önem verildiği, ayrı bir bölüm olarak değil de eğitim programının her alanında yer verildiği bildirilmiştir. Programda “adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik” değerleri ana değerler olarak sayılmıştır (MEB, 2018, s. 3). Ayrıca “Erdemler” başlığı altında da ahlak, sılayırahim, vefa, alçak gönüllülük, azim, cömertlik, dostluk, dürüstlük, güven, iyilikseverlik, merhamet, paylaşma, sabır,

sadakat, sevgi, saygı, dayanışma, vicdanlı olmak, kardeşlik, yardımlaşma değerleri yer almaktadır (MEB, 2018, s. 15).

2.4. ÇOCUK EDEBİYATI VE TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

Çocuk, ergenlik dönemine girmemiş, iki yaşından bu döneme kadarki zaman aralığında bulunan kimselere verilen isimdir (Yalçın ve Aytaş, 2016). Çocukta doğuştan var olan güzellik duygusu edebiyatla birlikte harekete geçer ve edebi türler çocuğun ilgisini çeker. Edebiyat, duygulara hitap etmesi yönüyle çocuk için doğal bir ihtiyaçtır (Şimşek, 2016). Çocuk edebiyatı,

“Çocukluk dönemi içinde bulunan bireylere özel hazırlanan; çocuğun zihinsel, duygusal, sosyal ve dilsel gelişimini göz önünde bulunduran; çocuğun yeteneklerinin açığa çıkmasına yardımcı olan, geçmiş, bugün ve gelecek arasında bağ kuran; kültürel mirasa sahip çıkarak onun genç nesillere aktarılmasında işlevsel olan; amaçlı, disiplinler arası ve çağın değerlerini barındıran; bunu yaparken okunduğunda farkındalık yaratarak sağlam bir estetik duygusunun oluşmasına katkıda bulunan bir edebi türdür” (Can, 2014).

Çocuk edebiyatının amacı, edebi zevk kazandırırken temel dil becerilerini de geliştiren, çocuğu eğlendirirken eğiten edebi ürünleri ortaya koymaktır (Elgeren, 2018). Çocuk edebiyatı, 2-14 yaş aralığında bulunan çocukluk dönemindeki bireylerin duygu ve düşüncelerini sözlü veya yazılı olarak anlatan eserleri içermektedir (Oğuzkan, 2013). Çocuğun kelime hazinesine uygun, ana dilinin ve çocuğun kişisel gelişimine katkı sağlayan, evrensel ve milli değerleri içeren, okuma zevk ve alışkanlığı kazandırabilen tüm edebi türler çocuk edebiyatı içerisinde yer almaktadır (Temizyürek, Şahbaz ve Gürel, 2016).

Bireyin doğumundan itibaren anneler tarafından söylenen ninnilerle hayata dahil olan edebiyat kişinin ölümüne kadar hayatın içindedir. Ninnilerle edebiyatla tanışan birey mâni, tekerleme, türkü gibi diğer birçok edebiyat türüyle hayatı boyunca karşılaşır. Okul çağında dilinin inceliklerini öğrenmeye çalışan bireyin doğru ve seçkin edebi eserlerle tanıştırılması bireye edebi zevk kazandırırken bireyin dilinin inceliklerini doğru ve eksiksiz öğrenmesine katkı sağlayacaktır. Bu nedenle öğretmenler özellikle de Türkçe öğretmenleri çocuk edebiyatını çok iyi bilmeli ve ondan yararlanabilmelidir.

Geçmişten günümüze hazırlanan programlara bakıldığında dil becerileri kazandırılırken özellikle okuma becerisi için seçkin edebi eserlerin kitaplarda verildiği, 2005 programıyla birlikte okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerine ait kazanımlarda çocuk edebiyatı ürünlerinden istifade edildiği görülmektedir.

Temel dil becerilerinden dinleme becerisi insanda doğuştan var olmaktadır. Dünyaya dinleme becerisi ile gözlerini açan birey seslere yaşantısı yoluyla anlam verir ve çevreye uyum sağlar. Olgunlaşma ile birlikte konuşma becerisi ortaya çıkar. Çevrenin de etkisiyle bu beceri şekillenir. Okul ortamına dahil olan birey dinleme ve konuşma becerilerini nitelikli bir hale getirirken okuma ve yazma becerilerini de kazanmaya başlar. Birey tüm bu süreçte edebi türlerle iç içedir.

Okul sürecinde ilk olarak okuma ve yazma becerisine sahip olmayan bireyin ailede edindiği dinleme becerisi, bireye verilen okul öncesi eğitimle yazısız, büyük resimli kitaplarla, dinleyip izletilen masal, film, hikâye, şarkı, mâni, tekerleme ve şiir gibi türlerle nitelikli hale getirilir. Türkçe derslerinde yapılan drama etkinlikleriyle birey konuşma becerisini geliştirme imkânı bulur. Şiir ve şarkı sözleri ezberleyerek hem yeni kelimeler öğrenir hem de duygularını daha rahat ifade edebilme becerisi kazanır. Çocuk edebiyatı ürünlerinden, Türkçe öğretiminde yapılan masal, hikâye anlatma çalışmalarıyla konuşma becerisini geliştirme yönünden yararlanılmaktadır. Türkçe dersi daha çok metinler aracılığıyla işlenmektedir. Gerek dinleme gerekse okuma becerisine, seçilen edebi metinler büyük ölçüde katkı sağlamaktadır. Okul öncesi dönem ve birinci sınıflarda kullanılan çocuk kitaplarında büyük ölçüde resim yer alırken yaş seviyesi ilerledikçe öyküleyici metinlerden bilgi verici metinlere ilerleyen süreçte bireye okuma sevgisi ve alışkanlığı yine çocuk edebiyatı ürünleriyle kazandırılır. Çocuk edebiyatı türlerinin büyük kısmı yazılı türlerdir. Hayatımıza okulla birlikte giren yazma becerisi geri kalan tüm yaşantımızda gerekli olan ve sıklıkla kullandığımız bir anlatma becerisidir. Çocuk edebiyatı, yazma becerisinin gelişmesine edebi tür farkındalığı kazandırması yönüyle fayda sağlar (Güzel ve Karatay, 2014).

Sonuç olarak denilebilir ki edebiyat, ana dilinin öğretimi, yaşamı tanıma, sevgi-saygı ve diğer değerlerin kazanımı, duygu dünyasını şekillendirme, kendini tanıma, doğru kararlar verebilme ve özgür davranabilme, boş zamanı uygun değerlendirebilme gibi hayatı düzenleyen ve kolaylaştıran birçok duygu ve davranışın edinilmesi ve korunup geliştirilmesi konusunda büyük paya sahiptir. Bu da ancak çocuk için değil çocuğa göre olan, yani çocuğun hareketli, renkli ve masum

dünyasını anlayarak, dil ve söyleyiş güzelliği kaygısı gözeterek, akıcı ve anlaşılır bir anlatımla oluşturulan eserlerle mümkün olabilmektedir (Sarıyüce, 2012).

3. BÖLÜM: BULGU VE YORUMLAR

3.1. KÜÇÜK CADİ ŞEROKS ESERİNİN ÖZETİ

“Küçük Cadı Şeroks” isimli eser Aslı Der’in ilk çocuk kitabıdır. Eser 183 sayfadan oluşmaktadır. Masallar Ülkesinin Kralı Hortim, onun kızı Prenses Alina ve Küçük Cadı Şeroks ana karakterleri etrafında şekillenen eserde masallarla şekillenen ve güçlenen ülke için yeni masalların üretilmesi gerekmiş, masal yaratıcısı Gonci usta ise yıllar önce ülkesinden ayrılarak dünyaya yerleşmiştir. Onu ülkeye gelmeye ikna etme görevi Küçük Cadı Şeroks’a verilmiştir. Şeroks istemeyerek de olsa dünyaya gitmiştir. Şeroks, gitmeden önce Kral Hortim’e korkunç biri olduğunu söylediği için Kral Hortim tarafından çirkin kanatlı bir kelebeğe dönüştürülmüştür. Dış görünümüne oldukça önem veren Şeroks bu duruma çok sinirlenmiştir ancak mecburen kabul etmiştir. Şeroks’un ilk durağı Süsler Ormanı’dır. Bu ormanda her şey kusursuz ve çok güzeldir. Ormanda birçok canlıyla tanışan Şeroks, arkadaşları sayesinde her şeyin görüldüğü gibi olmayacağını anlamıştır. Özellikle de cüce Tilon’un arkadaşını cadının elinden kurtarmak için ailesinden ve yurdundan uzakta yaşamak zorunda kaldığı hikâyeden oldukça etkilenmiş ve bu durum Hortim’in hoşuna gitmiş, Şeroks’un kanatları bir anda Tilon’un sırtında belirmiştir. Bu şekilde Tilon da ailesine ve memleketine kavuşabilmiştir. Yolculuğun devamında ise Şeroks’un yolu Sabırsızlar Köyü’ne düşmüştür. Bu köye girmeden önce tanıştığı dağkeçisi Lokta’dan dinlediği “Gezgin Oppo ve Kaktüs Kerti” öyküsü sayesinde köyün girişinde yaşayan, çirkin ancak sevimli olan deve köylülerin yaptığı gibi önyargıyla yaklaşma hatasına düşmediği için köylülerle devi barıştırarak yolculuğuna devam edebilmiştir. Bu öyküde gezgin Oppo, dışarıdan dikenleriyle korkutucu görünen kaktüsün aslında insanları hayatta tutabilecek su kaynağına sahip olduğunu, çok susadığı bir anda konuştuğu kaktüs sayesinde öğrenmiş ve hiçbir şeye önyargılı olmamaya karar vermiştir. En sonunda dayısı Gonci Usta’nın yaşadığı yer olan Büyük Kent’e ulaşan Şeroks dayısının oğlu Artavil’in kentin en zengini ve bencili Pampara tarafından alıkonulduğunu öğrenmiştir ve arkadaşlarına yaptığı yardımları karşısında kendisine hediye edilen sihirli süt ve yüzük sayesinde Artavil’i kurtarmayı başarmıştır. Artavil’i Masallar Ülkesi’ne götürerek Kral Hortim’in kendisine verdiği görevi başarıyla tamamlamıştır.

3.2. BÜYÜK TUZAK ESERİNİN ÖZETİ

Bu eserde kendisini yalnız ve değersiz hisseden küçük bir fare Sesler Ülkesi'nin kötü prensi Milla'nın oyununa gelmiş, yediği masal kitabı Masallar Ülkesi'nin varlığını devam ettirmesini sıkıntıya sokmuştur. Prens Milla fare Pibo'yu kimsenin onu sevmediğini, kendisinin istediğini yerine getirirse Pibo'yu yiyecek içecekten sorumlu saray muhafızı yapacağını, herkesin onu çok seveceğini ve ona saygı göstereceğini söyleyerek "Sözcüklerin Masalı" kitabını yemesini sağlamıştır. Eğer yerine yeni bir sözcük masalı yazılamazsa ülke sessizliğe gömülecektir. Şeroks yaptığından pişman olan fare Pibo ve yaşlı masalcı Lutta'nın yardımıyla, halkın ve Kral ile ailesinin Prens Milla'nın gerçek yüzünü görmesini sağlamış, aynı zamanda yeni sözcük masalını yazarak ülkeyi sessizliğe boğulmaktan kurtarmıştır. Bu süreç sıkıntılı ve zor olmuştur. Gerçek dostlara ne olursa olsun güvenilmesi gerektiği, kişiyi öven her tatlı sözlünün dost olarak hemen kabul edilemeyeceği, akıl ve sağduyudan ayrılınmaması gerekliliği işlenmiştir eserde.

3.3. BARIŞ ODALARI ESERİNİN ÖZETİ

Halkının soru soran ve sorgulayan kişiler olmasını isteyen Masallar Ülkesi kralı Hortim belli bir zaman sonra barış odalarının işini kendi yapmaya, halkına nasıl davranmaları gerektiğini söylemeye başlayınca halk sorgulamayı unutmuş her söylenilene inanır olmuştur. Bu durum da kötü Poturas için fırsat olmuş, kralı kaçırarak onun yerini almaya kalkmıştır. Poturas, Kral Hortim'i kaçırmak istemiş ancak elinden kaçırmıştır. Hortim yaptığından pişman olup halkının karşısına çıkmaktan çekindiği için yaşlı masalcı Lutta'ya sığınır. Tüm saray halkı Hortim'i aramaktadır. Poturas'ın kapanan kuyuda oluşturduğu sis tüm ülkeyi sarınca halk tedirgin olur ve Poturas, Hortim'in bu duruma sebep olduğunu kendisinin her şeyi çözeceğini söyleyerek halkı kandırır. Hile ile yönetimi el geçirdiğini düşünmeye başladığında Hortim'i bulmayı başaran Küçük Cadı Şeroks'un Hortim'i ikna etmesi sonucu Hortim halkının karşısına çıkar. Dürüst ve adaletli bir şekilde yaptığı hatadan dolayı pişman olduğunu söyleyip halkından özür diler. Kral Hortim ve halk Poturas'ı saraydan kovar ve ülke güzel günlerine kavuşur. Soru sormanın, sorgulayarak bir şeyleri kabul etmenin, ne kadar yüksek bir mevkide bulunulsa da özür dileyip hataların farkına varabilmenin önemi işlenmiştir.

3.4. ESERLERDE YER ALAN DEĞERLER

3.4.1. Adalet Değeri

İnsanların eşit şartlarda yaşamasını sağlayan, güçsüzün güçlü karşısında ezilmesini engelleyen değerlerden biri de adalet değeridir. Adalet bulunmayan bir ortamda eşitlikten, dolayısıyla da huzur ve barıştan söz edilemez. Hakkının ve hukukunun gözetildiğini bilen kişiler ait olduğu topluma daha içten bağlanır ve ülkesinin refahı için de içtenlikle çalışır. Kendi hakkını korurken başkalarının da aynı haklara sahip olduğunu bilerek hak yememeye özen gösteren toplumlarda huzur, sevgi ve saygı dolu bir ortam kendiliğinden oluşur. Erken yaşta kazanılması gereken her değer gibi adalet değeri de kişilere okul öncesinde, aile ortamında kazandırılmaya başlanmalıdır. Anne-baba, çocuklarına ve çevresine adalet değerini göz ardı etmeden yaklaşmalı, hangi durumda olursa olsun herhangi bir çıkar gözetmeden haksızlıklar karşısında dik durabilmelidir. Okul döneminde de öğretmenler davranışlarıyla öğrencilere bu anlamda örnek olmalıdır, bütün öğrencilere eşit davranmalıdır, notu tehdit aracı olarak görmemelidir, uygun davranışları pekiştirmelidir, öğrencileri rencide edici söz ve davranışlardan kaçınmalıdır ve olumsuz davranışları öğrenciyle görüşerek düzeltme yoluna gitmelidir. Adalet değerini benimseyen bir birey haklı olanın yanında yer almaktadır, çevresinde karşılaştığı haksızları dile getirmektedir, sergilediği davranışların sonuçlarına razı olmaktadır, sabırla sırasını beklemesi gereken durumlarda kimsenin hakkını yemeden kendi sırasını beklemektedir ve paylaşım konusunda da adaletli davranmaktadır

(http://kirikkale.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_03/16154038_ADALET.pdf adresinden 16.07.2019 tarihinde erişildi).

Aslı Der'in incelenen eserlerindeki adalet değeriyle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

“Tavşan Ozzi bunları söylerken, bir yandan da her ne kadar kanatları bu dünyada gördüğüm en çirkin şeyler olsa da, bu küçük cadıyla iyi anlaşabiliriz, diye geçiriyordu içinden. Ozzi çok iyi yürekli bir tavşandı.
(K.C.Ş, s.24)

Tavşan Ozzi, çirkin kanatlara da sahip olsa Şeroks'un da iyi anlaşabileceği biri olabileceğini düşünerek Şeroks'a olumlu yaklaşmış ve adaletsiz davranmamıştır.

“Şeroks, Süsler Ormanı'na ayak bastığı andan bu yana yalnızca surat asıp, şikâyet ettiği için çok utandı. Yanından ayrılmayıp, kendisine

yardım etmeye çalışan şu tatlı tavşan Ozzi'ye ne kadar da kötü davranmıştı. Oysa, ozzi çok iyi bir arkadaşı. Şeroks ona haksızlık etmişti.” (K.C.Ş, s.34)

Şeroks kendisine en başından beri iyi davranan arkadaşlarına yaptığı haksızlığı anlayarak çok utanmış ve yaptığından pişmanlık duymuştur.

“İyi cadılar kadar, kötü cadılar da vardır ve bu kötü cadılar yalnızca kendilerini düşünürler.” (K.C.Ş, s. 46)

Adalet değeri örtülü olarak verilmiş, kişinin kendisini düşündüğü kadar başkasını da düşünmesi gerektiği, aksi halde kötü biri olarak kabul edileceği söylenmiştir.

“‘Umarım sen de devin dış görünüşünden etkilenip, onun kötü olduğunu düşünmezsin,’ dedi sonunda sessizliği bozarak. ‘Köylülerin bu hatası, bütün köyü yüksek duvarların arasına hapsetti. Bunu sakın unutma.’” (K.C.Ş., s. 78)

Dev ile köylüler anlaşma yaparlar. Anlaşmaya göre köye su getiren dev, yalnızlıktan kurtulacak, köylülerin seçtiği arkadaşıyla birlikte yaşayacaktır. Dev köye suyu getirir ancak çirkin görünüşünden dolayı köylüler sözünde durmaz ve deve haksızlık ederler. Ne kadar çirkin de görünse dev iyi kalplidir ve arkadaşlık etmek onun da hakkıdır. Uğradığı bu haksızlıktan dolayı dev köyün etrafını yüksek taş duvarlarla kaplayarak köylüleri cezalandırır.

“Bu dev çok nazik ve düşünceli, diye geçirdi aklından. Köy halkı kesinlikle büyük bir haksızlık etmiş.” (K.C.Ş., s. 95)

Şeroks, devi tanıdıktan sonra adil davranarak haklı olduğunu gördüğü devin yanında yer almıştır.

“Şeroks’u ve onun içten arkadaşlığını çok sevmişti; ama köydekilerin yaptığı haksızlığı bir türlü unutamıyor, onlarla barışmayı hiç düşünmüyordu. Bu da Şeroks için, surları aşyp, yoluna devam edememek anlamına geliyordu.” (K.C.Ş., s. 97)

Köylülerin yaptığı haksızlık hem küslüğe hem de kendilerinin hapis kalmasına neden olurken Şeroks’un yoluna devam etmesini de engelleyen bir durumu ortaya çıkarmıştır.

“Pampara ise kendi çocuklarının mutluluğu için benim oğlumu alıkoyuyor. Ne büyük haksızlık değil mi?” (K.C.Ş., s. 144)

Büyük Kent'in en zenginlerinden Pampara, gücüne ve servetine güvenerek ayakkabı ustası Gonci ustanın oğlu Artavil'i kendi çocuklarına masal anlatması için hapsetmektedir. Artavil'in ailesi ile mutlu yaşam sürme hakkını elinden almıştır.

“Biliyordum; çilekleri tarladan koparmamam, gece farelere düşen payın dağıtılmasını beklemem gerekirdi. Ama kıpkırmızı ve olgun çilekleri görünce dayanamamıştım.” (B.T., s.33)

Fare Pibo, yaptığı haksızlığın farkındadır. Yapmış olduğu bu hatalı davranış paniklemesine ve daha sonrasında da yanlış kararlar vermesine neden olmuş, ülkenin yok olmasına sebep olabilecek kötü bir olayı başlatmıştır.

“Adil ve vicdanlı insanların yetişmesine yardım etmeliydi.” (B.O, s. 145)

Kral Hortim barışın adil ve vicdanlı insanlardan oluşan toplumda mümkün olabileceğini söylemektedir.

“Adalet dendiğinde, sizden daha yetkin birini düşünmem olanaksız, diye başladı konuşmasına Bilge Forne.” (B.O, s. 145)

Hortim ne kadar hata yapsa da hatasını kabullenebilen, ülkesini adaletle yöneten ve bundan dolayı halkı tarafından sevilen biridir. Bilge Forne de kendisine bunu iletir.

“İyiliğin her zaman kazanacağını; dürüst, adil, nazik ve merhametli olmanın önemini Masallar Ülkesi'nde öğrendim ben, kralım.” (B.O, s. 172)

Halk, adil, dürüst, merhametli ve kibar olan krallarını örnek almaktadır.

“Vicdanının sesini dinleyenlerin gece rahat uyuduğunu, adil ve dürüst olmanın mutlu sonları hazırladığını bir kez daha hatırladılar.” (B.O, s. 207-208)

Adalet ve dürüstlük kişinin vicdanının rahat olmasını sağlarken topluma mutluluk getirir.

3.4.2. Aile Birliğine Önem Verme Değeri

Aile, toplumun temel yapı taşıdır. İnsan dünyaya geldiğinde ihtiyaçlarını karşılayarak hayata tutunmasını sağlayacak bireylere ihtiyaç duymaktadır. Anne ve baba kimliği taşıyan bireyler bu görevi başarıyla ve severek gerçekleştirmektedir. Aile, kişinin ilk eğitimini aldığı ve kişiliğinin temellerinin atıldığı kurumdur. Bu nedenle bireylere verilen eğitime aile de dahil edilmeli, birey öğrendiklerini aile ortamında yaşadıklarıyla da pekiştirebilmelidir. Sağlıklı bir ailede kararlar tüm aile

bireyleriyle alınmaktadır ve bireyler birbirlerinin görüşlerine saygı duymaktadır. Aile içinde sevgi, saygı, hoşgörü, iş birliği, yardımlaşma, nezaket ve anlayış bulunmaktadır (Sağlam ve Tunar, 2018).

Aslı Der'in incelenen eserlerindeki aile birliğine önem verme değeriyle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

“Hortim kızına çok düşkündü. Onu çok seviyordu ve üzülmesini hiç istemiyordu.” (K.C.Ş, s. 11)

“Minik kızım yeni masallar için yanıp tutuşmasa, seni şuracıkta aslanlarıma yem yapardım.” (K.C.Ş, s.18)

“Akşam olup da hava karardığında, Tavşan Ozzi evine, ailesinin yanına döndü. Şeroks'a söylediğine göre, dün tam beş bebeği olmuştu.” (K.C.Ş s. 25)

“Gözlerimin önüne eski kulübemiz ve annem geldi. Onları bir daha göremeyeceğimi düşününce gözlerim doldu.” (K.C.Ş., s. 48)

“Ailemi, kulübemi, dostum Yetsi'yi çok özledim. Burada iyi arkadaşlar edinmiş olsam da kendi evime dönmeyi her şeyden çok istiyorum.” (K.C.Ş., s. 62-63)

“Sevgi dolu bir ailem vardı. Her günüm mutlu geçiyordu. Masallar Ülkesi'ndeki işimi de çok seviyordum.” (K.C.Ş., s. 121)

“Dünya'ya gideceğim ve Dünyalı çocuklarla buluşacağım için öyle sevinçli ve heyecanlıydım ki, hemen eve koşup, aileme durumu anlattım. Annem biraz endişelenmişti, ama sonunda o da heyecanıma ortak oldu.” (K.C.Ş., s. 123)

“Durumum ailemin gözünden kaçmadı. Annem, ablam, babam, hepsi bendeki bu değişikliğin farkındaydı ve benim için üzüliyorlardı.” (K.C.Ş., s. 127)

“Demek ki, Prens Hortim beni bilerek seçmiş; yani senin dayım olduğunu biliyordu. Ne güzel! Benim bir dayım var!’ dedi Şeroks ve sevinçle Gonci'nin boynuna atıldı. Gonci de Şeroks'a sarıldı. Yıllar sonra, Masallar Ülkesi'nden birini görmek harikaydı. Hele bu gelen kendi yeğeni olunca, daha da sevinmişti Gonci.” (K.C.Ş., s. 134)

“‘Artavil! Artavil!’ deyip duruyor, oğluna sarılıp öpüyordu. Gonci de oğluna ve karısına sarılmıştı.” (K.C.Ş., s. 157)

“Her ne kadar oğlundan uzak kalmak istemese de Sarina da masal anlatmanın keyfini ve masalların önemini bildiği için, içten içe Artavil’in Şeroks’a yardım etmesini istiyordu.” (K.C.Ş., s. 159)

“Artavil düşünceli gözlerle annesini ve babasını süzdü. Masal anlatmak Artavil için de hayatta en harika şeydi; ama ailesinden ayrılmak istemiyordu.” (K.C.Ş., s. 159)

Kızının yükseklere çıkacağını, hele iplerin ucuna iştirilmiş şu incecik çubuğa tutunup, havada sallanacağını düşününce, kalbi duracak gibi olmuş.” (K.C.Ş., s. 167)

“Şişko Yondi, Alara’nın annesinin duyduğu endişeyi hissetmiş.” (K.C.Ş., s. 167)

“Alara’nın annesi, sahnenin üstünde gerili geniş ağı o zaman fark etmiş ve içi biraz olsun rahatlamış.” (K.C.Ş., s. 167)

“Sevinçle annesine sarılmış. ‘Annem de benimle kalabilir, değil mi?’ diye sormuş Şişko Yondi’ye. ‘Annenin de yapabileceği işler bulunacağına eminim,’ demiş Şişko Yondi.” (K.C.Ş., s. 169)

“Senin hep en güzel masallar dinlemeni, en güzel masallarla büyümeni istedim. Sanırım bunu isterken, günü geldiğinde senin de masalların en güzelini anlatacağın düşledim. İşte şimdi, o gün geldi. Masalcı bir anne ve babanın masalcı oğlu olarak, sen de kendi payına düşeni yapmalısın. Senden ayrılmak çok zor. Ama, git ve Masallar Ülkesi’ndeki çocuklara yüreğinin derinliklerindeki o güzel masalları anlat.” (K.C.Ş., s. 174)

“Sizden ayrılmak çok zor, ama bir süre sonra yine yanınıza döneceğimi bilmek beni rahatlatıyor.” (K.C.Ş., s. 175)

“Gonci’nin ailesi de Artavil’i kucaklamak, oğullarından haber almak için gelmişti. Gonci’ye pek benzeyen Artavil’e hasretle sarıldılar. Ailesine ve uçan süpürgesine kavuşmanın heyecanı içindeki Şeroks, Prens Hortim’e ve Masallar Ülkesi halkına, Dünya’ya yaptığı yolculuğu anlattı uzun uzun.” (K.C.Ş., s. 178)

“Günler günleri kovaladı ve gün geldi Artavil sevgili ailesini çok özlediğini fark etti. Artık Dünya’ya geri dönmek istiyordu.” (K.C.Ş., s. 178)

“Prens Hortim, bir gün Artavil’in ailesinin yanına gitmek isteyeceğinin biliyordu.” (K.C.Ş., s. 179)

“Anne ve babasını görebileceği gibi, Masallar Ülkesi’ndeki arkadaşlarından ayrılması da gerekmecekti.” (K.C.Ş., s. 181)

“Babam Gonci ve annem Sairana da bana yardım edecektir.” (K.C.Ş., s. 181)

“Gözleri sevinçle parlayarak babasına koşup sarıldı. ‘Seni seviyorum, babacığım!’ dedi neşeyle.” (B.T., s. 11)

“Annesine sıkıca sarıldı.” (B.T., s. 20)

“Annesiyle konuşmayı özellikle istemiyordu. Çünkü kendini tutamayıp, dün yaşadıklarını annesine anlatıvermekten korkuyordu. Şeroks sır saklamayı pek beceremez, hele annesinden sır saklayamazdı.” (B.T., s.49)

“Babasını görebildiği ender akşamlardan biriydi ve geç kalmayı kesinlikle istemiyordu.” (B.T., s. 58)

“Küçük cadı, babasının ilgisini çekmek için kendini sürekli yeni ve ilginç hikayeler anlatmak zorunda hissederdi. ‘Bildiklerimi anlatabilsem, eminim babam şaşır kalır,’ diye aklından geçirdi Şeroks.” (B.T., s. 58)

“Şeroks, annesinin yanında bir süre daha oyalandı. Yemek yaparken annesini seyretmeyi çok severdi. Mutfağı dolduran baharat kokuları, annesinin söylediği şarkılar her zaman hoşuna giderdi.” (B.T., s. 60)

“Şeroks yerinden fırladığı gibi babasının boynuna sarıldı. Onu çok özliyordu ve bu kadar çalışmasına da kesinlikle karşıydı.” (B.T., s. 61)

“Bu defter bana annemden kaldı. Annem, tıpkı senin ve annen Sortin’in olduğu gibi Masallar Ülkesi’nin iyi cadularındandı. Ben, onun gibi bir cadı olarak doğmadım. Ama annem, günün birinde lazım olur diye, bir iki büyüü nasıl yapacağımı öğretmişti bana.” (B.T., s. 73)

“Aslında, fareyi bekletmekten çok, gözyaşlarını annesinin görmesini istememişti.” (B.T., s. 80)

“Küçük prenses arkasını dönüp annesini görünce, daha fazla kendini tutamadı; ağlamaya başladı. Foreri kızının ağlamasına hem üzüldü hem çok şaşırıldı. Onunla konuşmayı düşündüklerini bir anda unuttu ve kızına sarılıp başını okşadı.” (B.T., s. 127)

“Şefkatle kızına sarıldı ve bundan sonra ne yapması gerektiğini düşündü.” (B.T., s. 130)

“‘Anne! Anne!’ Şeroks sevinç çığlıkları atarak koşup sarıldı annesine. Sortin günlerce haber alamadığı kızını çok merak etmiş, oradan buradan

duyduklarına inanmayıp, saraya gelip neler olduğunu öğrenmek istemişti.” (B.T., s. 161)

“Sortin ve Loran sakinleştirmek için kızlarına şefkatle sarıldılar.” (B.T., s. 183)

“Şeroks yerinde duramıyor, anne ve babasına sarılıp onları öpüyor, zıplayarak dans ediyor, Lutta’yla kucaklaşıyor, Alina’yla el ele tutuşup dönüyordu.” (B.T., s. 190)

“Kocası aynı zamanda en iyi dostuydu ve ona fazlasıyla düşküdü.” (B.O, s. 17)

“‘Neredesin Hortim?’ diye mırıldandı. Kocası her neredeyse onu sağ salim bulacaktı. Bunun için gerekirse saraydan çıkıp, köşe bucak her yeri tek başına aramaya kararlıydı.” (B.O, s. 32)

” ‘Anne! Babamı bulmadıklarınızı söyleyen şaşkın bir grup muhafız çok güldürdü beni,’ dedi sinirli ve aynı zamanda endişeli bir ses tonuyla.” (B.O, s. 40)

“Prenses Foreri kızını görünce, güç bela tuttuğu gözyaşlarının yanaklarından süzülmesine engel olamadı. ‘Evet kızım...’ dedi umutsuz bir sesle. ‘Baban kayıp ve sanırım başı dertte.’” (B.O, s. 40)

“Babasına ne denli düşkün olduğunu biliyorsunuz.” (B.O, s. 41)

“Hortim’in varlığına ne kadar ihtiyaç duyduğunu hissetti ve içini derin bir hüznün kapladı.” (B.O, s. 61)

“Alina da size katılsın. Babası için bir şeyler yapmak, olayların içinde yer almak ona da iyi gelecektir.” (B.O, s. 98)

“Kral Hortim, birkaç gün içinde değişen, her konuda düşüncesini açıklıkla ifade edip herkesi dikkatle dinleyen karısına hayranlıkla bakıyordu.” (B.O, s.197)

“Yokluğunda ülkeyi yönetmedeki becerisi için karısına teşekkür eden Hortim, bundan böyle ülkeyi Kraliçe Foreri’yle birlikte yöneteceğini açıkladığında, meydanı dolduran kalabalık çulginca alkışlayarak destek verdi.” (B.O, s. 204)

Eserlerde Kral Hortim, Kraliçe Foreri ve Alina; Loran, Küçük Cadı Şeroks ve Sortin ile Gonci, Sarina ve Artavil çekirdek aileleri etrafında örülen olay örgülerinde aile içi sevgi, saygı, hoşgörü, iş birliği, yardımlaşma, nezaket ve anlayış gösterilmiş, aile kavramının ne kadar önemli olduğu hissettirilmiştir.

3.4.3. Bağımsızlık Değeri

Bağımlılığın olumsuz olan bağımsızlık kavramı, yapıcı olumsuzluk içermesine rağmen anlamca olumlu bir durumu ifade etmektedir. Herhangi birine ya da bir şeye bağımlı olmama durumudur. Rahat davranmak, kararlarını rahatça alabilmek özgürlüğünü sunmaktadır. Bağımsızlığını her anlamda kazanmış bir ülke; gelişmiş, muasır medeniyet seviyesine ulaşma yolunda rahatça ilerleyen, herkesin yaşamak isteyeceği bir ülkedir. Böyle bir ülkenin varlığı ise bağımsız düşünebilme değerini kazanmış, duyduğu ve gördüğüne körü körüne inanmayan, kendi kararlarını eleştirel düşünerek kendi verebilen bireylerle mümkün olabilir. Bu nedenle de bağımsızlık değeri okullarda kazandırılması gereken değerler arasında yer almaktadır (Kalın ve Koçoğlu, 2017).

Aslı Der'in incelenen eserlerindeki bağımsızlık değeriyle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

“Masallar Ülkesi'nin o zaman ki yöneticisi Prens Artora, nedendir bilinmez, Masallar Ülkesi'nin, Sesler Ülkesi'ne bağlı bir krallık olmasını istemiş. Ancak, aylarca süren tartışmalar sonucunda, Masallar Ülkesi'nin halkı bağımsızlığı seçmiş, öteki krallığa bağlanmayı reddetmiş.” (B.T., s.40)

“Şimdi sarayımızı, ülkemizi geri almak için yürümeye başlayabiliriz.” (B.O., s. 204)

Başka bir ülkenin yönetimi altına girmeyi istemeyip bağımsızlığı seçen Masallar Ülkesi halkı Prens Milla'nın oyununu bozmuş ve bağımsızlığın verdiği rahatlıkla yaşamaya devam etmiştir. Dilin, ülkenin bağımsızlığı için ne kadar önemli olduğu eserin kurgusuyla verilmiş, dili yok olan bir ülkenin de var olamayacağı, yok olmaya mahkûm olacağı çocukların anlayabileceği bir dille, masal havası içinde aktarılmıştır.

3.4.4. Barış Değeri

Barış; içinde huzur, adalet, eşitlik ve güven gibi kavramları da barındıran insan ilişkilerinin olumlu gelişmesini sağlayan bir değerdir (Aktaş, Ö. Ve Safran, M., 2013). Barış değerini kazanmış insanlardan oluşan toplumlarda huzursuzluk, kargaşa, savaş gibi olumsuz kavramlar yaşanmaz. Barışın zıttı olan savaş, çoğunlukla kişilerin ya da devletlerin çıkarlarından dolayı çıkmaktadır. Kendisinden başka bir şey

düşünmeyen, kendi iyiliği için diğerlerinin haklarını hiçe sayan kişi ya da toplumlar, sonunu ve vereceği zararı düşünmeden savaş çıkarabilmektedir. Oysa ki savaşın kazananı yoktur çünkü savaşta her iki tarafta kayıplar vermektedir. Bu nedenle de savaşmak yerine çözüm arayan, ılımlı, barış yanlısı bireyler yetiştirmek önemlidir.

Aslı Der'in incelenen eserlerindeki barış değeriyle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

“Bir yolunu bulup, köy halkıyla devi mutlaka barıştırmalıydı.” (K.C.Ş., s. 87)

“Sonraki birkaç gün boyunca şeroks, Kordora'yı, köylülerle barışması için ikna etmekle uğraştı.” (K.C.Ş., s. 97)

“Dargınlar barışır, sevgililer buluşur, dostluk ve sevgi egemen olur.” (B.T., s. 104)

“Ayaklarına kapanıp özür dilemek zorunda kalsa bile onunla barışmaya kararlıydı.” (B.T., s. 115)

“En yakın arkadaşı şeroks'la küs kalmak onu daha da hassaslaştırmıştı. Penses Foreri, kızının küçük cadiya küstüğü ilk anda pişman olduğunu ve barışmak için can attığını biliyordu.” (B.T., s. 127-128)

“Artık barışmanın zamanıydı. Küçük prenses hiç duraksamadı, yanına koşup kucakladı şeroks'u.” (B.T., s. 158)

“Yıllar boyu bir kör kuyunun başına gidip kavgalarını sonlandırmayı, küskünlüklerini çözümlmeyi umut eden Masallar Ülkesi halkına Prens Hortim başka bir yolun daha mümkün olduğunu göstermek istemişti.” (B.O, s. 24)

“Saray bilgelerinin bir araya gelerek yazdığı bu yeni kitap, Barış Odaları'nda anlaşmazlıklarını konuşarak, tartışarak çözmek isteyen Masallar Ülkesi halkı için daha da yol gösterici oldu.” (B.O, 3. baskı, s. 25)

“İki taraf da Barış Odaları'na gitmeyi kabul etmeyince, araya Prens Hortim girdi ve kendine özgü yaklaşımıyla iki aileyi kısa sürede yumuşatıp barıştırdı.” (B.O, s. 25)

“Hayallerinde bile olsa arkadaşıyla arasının düzeldiğini düşünmek kendini iyi hissetmesini sağlıyordu.” (B.O, s. 51)

“Gerçekten anlayıp anlamadığı konusunda pek emin değildi, ama Alina’yla arasını düzeltmek için elinden gelen her şeyi yapmaya hazırdı.” (B.O, s. 158)

Eserlerdeki kahramanlar barış yanlısı kişiler olarak gösterilerek barışın insanın huzuru ve mutluluğu için gerekli olduğuna, küs kalmak ve nefret emek yerine uzlaşma yolunu seçme ve çevredeki küslük ve kırgınlıkların bitmesi için de çaba sarf etmenin gerekliliğine dikkat çekilmiştir.

3.4.5. Bilimsellik Değeri

Bilimsellik değeri; akıl ve mantıkla hareket edebilen, planlı ve programlı bir hayat sürebilen kişilerin yetişmesine katkıda bulunmaktadır. *“Bilimsel tartışmalarda öne sürülen iddiaları, gerekçeleri, muhakeme ve argümanları eleştirel olarak değerlendirebilecek ve bilimin düşünme yollarını kullanarak bilinçli kararlar verebilecek bilim okuryazarı bir toplum oluşturmak”* (Köseoğlu, F., Tümay, H. ve Budak, E., 2008) için bilimsellik değeri önemlidir.

Aslı Der’in incelenen eserlerindeki bilimsellik değeriyle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Yetsi’nin tek isteği, bir gün uçabilmektir. Bunun nasıl olacağını, uçmak için gereken kanatları nasıl yapacağını uzun uzun konuşuyor, planlar yapıyor.” (K.C.Ş., s. 41)

Yetsi ve Tilon hayallerine kavuşabilmek için yapacakları kanatları planlı bir şekilde tasarlamaktadır.

“Sorgulamaktan, eleştirmekten, doğruyu kendi aklımızla aramaktan vazgeçtik.” (B.O, s. 124)

Bilimin doğası gereği insan çevredeki her şeyi sorgulamaktadır. Sorgulamayan, eleştirmeyen kişi doğru bilgiye ulaşamaz ve Masallar Ülkesi’nin kötü Potras’ın eline geçmesi gibi olumsuz durumları yaşayabilir.

“Bence de Barış Odaları işlemeli, halkımız sunulanı olduğu gibi kabul etmek yerine, çözümü kendi arayıp bulmaya alışmalıydı.” (B.O, s. 145)

Sorgulayıp, akli ve mantığıyla karar verme alışkanlığını bırakan halk yanlış kişi tarafından yönetilmeye mahkûm olmuştur.

“Barış Odaları’nın işini yapmaya başlayarak, ben yol açtım bütün bunlara! Daha fazla soru soran, sorgulayan kişiler olmanızı ben engelledim.” (B.O, s. 173)

Sorgulamanın, akıl ve mantıkla hareket etmenin önemine değinilmiştir.

3.4.6. Çalışkanlık Değeri

Bir şeyler üretmeyi seven, gayretli kişiler amaçlarına ulaşırken çevrelerine de faydalı olmaktadır. Başarının anahtarlarından biri de çalışmaktır. İnsan emek harcaııp çaba sarf ettiğinde başarıya ulaşır. Hayatını devam ettirmek zorunda olan insan çalışmalı ve alın teriyle hayatına devam etmesini sağlayacak geliri elde etmelidir. Kültürümüzü yansıtan atasözlerimizde de çalışkanlık değerinin ne kadar önemli olduğu görülmektedir: “İşleyen demir pas tutmaz.” “Akan su yosun tutmaz.”

Aslı Der’in incelenen eserlerindeki çalışkanlık değeriyle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

“Elimden her iş gelir.” (K.C.Ş., s. 51)

Tilon, çalışmayı seven, elinden her iş gelen bir cücedir.

“Bütün gün çalışıyor, evi sili süpürdükten sonra çeşit çeşit yemek hazırlıyor; geceleri de canı sıkılmasın diye bildiğim masalları anlatıyordum ona.” (K.C.Ş., s. 54)

“Gün boyunca evin bütün işlerini eksiksiz yaptım. Her tarafı temizledim, en güzel yemekleri pişirdim. Akşam olup, hava karardığında ev iyice ısınsın diye ocağa bol bol odun attım.” (K.C.Ş., s. 56)

Tilon, çalışkanlığı sayesinde kötü kalpli cadının gözüne girerek en yakın arkadaşını kurtarmayı başarabilmiştir.

“Anne, evlerinin arka bahçesinde yetiştirdiği sebzeleri köy meydanında satar, ördüğü kazak ve çoraplarla da birkaç kuruş kazanmaya çalışmış. Kızı ise köyde kimin işi varsa ona yardım edermiş. Süt sağmaktan bebek bakmaya, inekleri olatmaktan dikiş dikmeye kadar elinden gelmeyen iş yokmuş.” (K.C.Ş., s. 162)

Anne ve kız alın teriyle para kazanmakta ve severek çalışmaktadır.

“Masalımı yazmak için çok çalışmam gerek.” (B.T., s. 18)

Alina, iyi bir hikaye yazmak için çalışması gerektiğinin farkındadır.

“Elbette çok çalışmalısınız.” (B.T., s. 18)

Ülkenin büyücüsü Timma, başarının çalışma ile elde edileceğine dikkat çekmektedir.

“Çok çalıştı, herkese yardım etti, herkesin dostu oldu.” (B.T., s. 171)

Hiç bilmediği bir ormana giden yabancı, çok çalışıp emek harcayarak insanlara kendini sevdirmeyi başarmıştır.

“Değerli eşiniz, Masallar Ülkesi’nde karışıklık yaşanmaması için canla başla çalışmaya başladı.” (B.O, s. 133)

“İşlere onun kadar ilgi duyan, onunla birlikte çalışmaya hevesli bir eş.”
(B.O, s.197)

Hortim kaçırıldığında ülkenin kargaşa içinde kalmaması için Foreri ülkesi için daha çok çalışmış ve kocasının yokluğunu aratmamıştır.

3.4.7. Dayanışma Değeri

Doğada bulunan tüm canlılar dayanışma içindedir. Her canlının bir görevi bulunmaktadır. Bütünü oluşturan birlerin uyum içinde görev paylaşımı yapmasıyla bütün korunur ve hayat devam eder. İnsanların bazıları çalışır, bazıları oturursa çatışma kaçınılmaz olur. Tek başına yapılamayacak işler ise dayanışma sayesinde başarıya kavuşur (<https://www.dmy.info/dayanisma-nedir/> adresinden 01.08.2019 tarihinde erişildi.). Bu nedenle sınıflarda dayanışma ortamları oluşturulmalı, görev paylaşımı yaptırılmalı ve herkesin üzerine düşen görevi yapması sağlanmalıdır.

Aslı Der’in incelenen eserlerindeki dayanışma değeriyle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

“Koşarken ağaç dallarına çarpmamayı öğrendiler; birinin yapabildiğini sabırla diğerlerine öğretiler.” (B.T., s. 166)

Dilin olmadığı zamanlarda yaşayan insanlar birlikte hareket etmenin, birbirleriyle yardımlaşmanın hayatlarını kolaylaştırdığını fark ederler ve keşfettiklerini birbirlerine öğretmeye başlarlar. Aralarında paylaşımın artması kelimelerin ve de dilin doğmasını sağlar.

“Bu durumda, elimizden gelen her yardımı yaparak, prensesin sarayı yönetmesini kolaylaştırmalıyız.” (B.O, s. 63)

Hortim’in ortada olmaması halkı tedirgin eder ve eşi Foreri’nin işi zorlaştırır. Bu durumun farkında olan saray görevlileri Foreri ile iş birliği ve görev paylaşımı yaparak ülkede karışıklık çıkmasını engellemişlerdir.

“Yokluğunda ülkeyi yönetmedeki becerisi için karısına teşekkür eden Hortim, bundan böyle ülkeyi Kraliçe Foreri’yle birlikte yöneteceğini açıkladığında, meydanı dolduran kalabalık çılginca alkışlayarak destek verdi.” (B.O, s. 204)

Eşler her konuda birbiriyle dayanışma içerisinde olmalı, yardım almaktan çekinmemelidir. Kral Hortim eşini geri planda tutup kendisinin fikirlerinden yararlanmamasının hata olduğunu anlamış ve devleti eşiyile birlikte yöneteceğini halkına bildirmiştir.

3.4.8. Duyarlılık Değeri

Duyarlılık; doğal çevre, kültürel miras, toplumsal sorunlar, Türk tarihi ve küresel sorunlar (Keskin ve Öğretici, 2013) konularında hassas olmak, kendini sorumlu hissetmek olarak tanımlanabilir. Duyarlı insanlar sayesinde doğal çevre korunabilmektedir, toplumsal sorunlar önlenebilmektir, ülkenin tarihi gelecek kuşaklara aktarılabilir ve tarihi büyüklere saygı duyulması gerekliliği öğretilmektedir.

Aslı Der'in incelenen eserlerindeki duyarlılık değeriyle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

“Sözcükler olmadan hayatının nasıl olacağını, konuşamazsan başına neler geleceğini, dilin neden bu kadar önemli olduğunu ve o olmadan neleri kaybedebileceğini düşün.” (B.T., s. 74)

“Masallar Ülkesi, kendi dili olmadan eskisi gibi olmazdı., artık ona Masallar Ülkesi denemezdi.” (B.T., s. 150)

“Bizler için sözcüklerin ne kadar değerli olduğunu anladık. Şimdi, sözcüklerin değerini ve önemini bilen insanlar olarak sizden, Yılın En Güzel Masalı Yarışması'na katılmanızı ve birbirinden harika masallar yazmanızı bekliyorum” (B.T., s. 195).

Büyük Tuzak isimli eserde kültürün aktarıcısı olan dilin önemi verilmiş ve bu konuda duyarlı olunması gerekliliğine dikkat çekilmiştir.

3.4.9. Estetik Değeri

Sanat eserinin sanat eseri olmasını sağlayan, ahlak ve güzellik esasları temel alınarak şekillenen, insanda haz ve hoşya gitme duyguları uyandıran bir değer olarak estetik, daima hayatın içinde olan ve insanı mutlu eden bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır

(<http://mustafaergun.com.tr/wordpress/wpcontent/uploads/2015/11/sanاتفelsefesi.pdf> adresinden 28.08.2019 tarihinde erişildi.) .

Aslı Der'in incelenen eserlerindeki estetik değeriyle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

“Şeroks'un güne merhaba dediği bu güzel yer, Süsler Ormanı'ydı. Bu ormanda hayal edilebilecek en iyi kalpli canlılar yaşar, en renkli çiçekler açar ve en güzel sesli kuşlar öterdi.” (K.C.Ş., s. 23)

“Güzel kırlardan, bin bir renkli çiçeğin dört bir yana hoş kokular yaydığı geniş düzlüklerden geçtiler. (K.C.Ş., s. 28)

“Sırtında hayatım boyunca gördüğüm en güzel kanatlar vardı.” (K.C.Ş., s. 58)

“Ertesi sabah dev, en güzel giysilere bürünüp, köye doğru yolu koyuldu.” (K.C.Ş., s. 75)

“Orası çok güzel, renkli bir yer.” (K.C.Ş., s. 83)

“Dediklerine göre hem güzel hem de eğlenceli bir yermiş ve orada yaşayanlar da çok mutluymuş,’ dedi Kerti. (K.C.Ş., s.83)

“Masalı öyle güzel anlatıyordu ki, dinleyenler sanki masalın kahramanları kendileriymiş gibi, bazen heyecanlanıyor, bazen de neşeleniyorlardı.” (K.C.Ş., s. 125)

“Ama, sesi öyle güzel ve konuşması öyle etkileyiciydi ki, orada öylece kalakaldım.” (B.T., s. 35)

“Sesi öyle güzelmış ki, herkes ondan söz ediyor. Bana da tombul cadı Herma öğretti. Çok güzel bir şarkı, değil mi?” (B.T., s. 59)

“Sizi anlamak olanaksız, güzel prensesim,’ dedi Prens Milla en etkileyici, en yumuşak sesiyle.” (B.T., s. 90)

“O denli güzel ve erişilmezdi.” (B.T., s. 138)

Küçük Cadı Şeroks'ta yedi yerde estetik değeri verilirken Büyük Tuzak'ta dört yerde verilmiştir. Süsler Ormanı'nın büyüleyici güzelliği verilerek doğadaki güzellikleri görebilme, Prens Milla'nın konuşma kurallarına dikkat ederek yaptığı konuşmanın canlılar üzerinde yaptığı etki verilerek vurgu ve tonlamanın, sesin ezgisinin önemli olduğunu anlayabilme becerilerinin kazandırılması estetik değeriyle sağlanmıştır.

3.4.10. Dürüstlük Değeri

Adalet, doğruluk, güven kavramlarıyla iç içe düşünebileceğimiz dürüstlük; doğrudan ayrılmamak, yalan söylememek olarak açıklanabilir (Güven, 2014).

Aslı Der'in incelenen eserlerindeki dürüstlük değeriyle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

“O anda köstebeğe verdiğim söz aklıma geldi. Arkadaşımı kurtarmak için onunla bir anlaşma yapmıştım. Şimdi, o anlaşmaya uyma zamanı gelmişti.” (K.C.Ş., s. 60)

“Köstebeğin bana yardım ettiğini, onun sayesinde burada olduğumuzu, şimdi de verdiğim sözü tutmam gerektiğini söyledim.” (K.C.Ş., s. 60-61)

“Köstebeğe verdiğim sözü tutup, yıllar boyunca Süsler Ormanı'nda kaldım ve annesine baktım.” (K.C.Ş., s. 62)

Tilon, arkadaşını kurtarmasına yardım eden köstebekle bir anlaşma yapmış ve arkadaşını kurtardıktan sonra da köstebeğe verdiği sözü tutarak dürüst davranmıştır.

“Köyü hatırlayınca neşesi kaçtı. Köylüler söz vermişler, ama sözlerinde durmamışlardı. Oysa o, köylü istedi diye derenin yatağını hemen değiştirmiş, onları suya kavuşturmuştu.” (K.C.Ş., s. 89)

Dev dürüst davranarak verdiği sözü tutmuştur ve köylüleri suya kavuşturmuştur ancak köylüler aynı dürüst davranışı sergileyemeyip deve verdikleri sözü tutmamışlardır ve bu davranışları da köye hapsolmalarına neden olmuştur.

“Evet, Sözcüklerin Masalı'nın bir kısmını bilerek ve isteyerek ben yedim.” (B.T., s. 38)

Fare Pibo dürüst bir şekilde hatsını kabul etmiştir.

“Küçük cadı, yol boyunca annesine ne söyleyeceğini düşünüp durdu.” *Ama Şeroks, annesine yalan söylemek istemedi.”* (B.T., s. 78)

“Kurallara uymayan, yalan söyleyen ya da kötülük yapanlar bir geceliğine bu kulübeye kapatılmış. Cezalı, sabah Sözcük Kapanı'ndan çıkabilmek için çok kullandığı bir sözcükten vazgeçmek zorundaymış.” (B.T., s. 145)

“Doğruyu söylüyorum! Sözleriyle herkesi kandıran, benim suçlu olduğumu ilan eden... dost gibi davranıp, aslında Masallar Ülkesi'ni ele geçirmek isteyen o... Elbette, kime isterseniz ona inanırsınız! Ama unutmayın, ben yalan söylemem! Bunu en iyi Alina bilir...” (B.T., s. 157)

“Doğru söylüyordu Şeroks. Alina, arkadaşını iyi tanıyor, kesinlikle yalan söylemeyeceğini biliyordu.” (B.T., s. 158)

“ ‘ Gerçekten akrabamsan ve gerçekten ülkemde kalmak istiyorsan seni bir koşulla kabul ederim.’ dedi.’ Sonsuza dek dürüst olacağına söz vermelisin. Kendi kurallarını unutacak, yalnızca Masallar Ülkesi’nin kurallarıyla yaşayacaksın.” (B.T., s. 192)

“Bilgi toplamaya söz vermişlerdi ve bulduklarını paylaşmak konusunda dürüst olmaları gerekiyordu.” (B.O, s. 94)

“İyiliğin her zaman kazanacağını; dürüst, adil, nazik ve merhametli olmanın önemini Masallar Ülkesi’nde öğrendim ben, kralım.” (B.O, s. 172)

“Çünkü doğruyu söyleyeceksiniz. Hiç abartmadan, yalana başvurmadan, içinizden geçenleri saklamadan sadece doğruyu söyleyeceksiniz.” (B.O, s. 186)

“Halkıma güveniyorum ve kralınız olarak hep dürüst olacağıma söz veriyorum.” (B.O, s. 204)

“Vicdanının sesini dinleyenlerin gece rahat uyuduğunu, adil ve dürüst olmanın mutlu sonları hazırladığını bir kez daha hatırladılar.” (B.O, s. 207-208)

Küçük Cadı Şeroks’ta dört yerde, Büyük Tuzak’ta altı yerde ve Barış Odaları’nda beş yerde dürüstlük değeri verilmiştir.

3.4.11. Özgürlük Değeri

Özgürlük, bireyin kısıtlama ve baskıyla karşılaşmadan serbest bir şekilde hareket edebilmesidir (Karagöz, 2002). Özgürlük, bireyler için de devletler için de hayati önem taşımaktadır. İnsanlar korkmadan yaşayabilmeli, düşüncelerini ifade edebilmelidir. Başkalarının özgürlüğünü kısıtlamadan özgürce davranabilen bir toplumda huzur, mutluluk ve başarı görülür.

Aslı Der’in incelenen eserlerindeki özgürlük değeriyle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

“Derken, bir gece rüyamda Yetsi’yi gördüm. Kötü cadının yaşadığı evde bir kafese kapatılmıştı. Kocaman kanatları vardı, ama kafeste kapalı tutulduğu için uçması olanaksızdı. Gözlerinden sel gibi yaşlar akıyordu. Uyandığımda onu kurtarmam gerektiğine karar verdim.” (K.C.Ş., s. 43)

“Ya yolda tasarladığım plan başarılı olmaz ve cadı beni de tutsak ederse, ne yapardım?” (K.C.Ş., s. 49)

“Kanatlarım gerçekten güzel, ama bir kafesin içine hapsedilmişken, kanatlara sahip olmanın anlamı kalmıyor. Eğer uçacak bir gökyüzün yoksa kanatlar ne işe yarar?’ dedi kederle” (K.C.Ş., s. 59)

“Hapsedilmiş olmanın verdiği iç sıkıntısı bu.” (K.C.Ş., s. 103)

“Ya o da Pampara gibi önce güler yüzlü davranıp, sonra özgürlüğünü elinden alırsa ne yapardı?” (K.C.Ş., s. 153)

“Çoktan sarayın bahçesinde toplanan halk, günlerdir süren, ama nedenini bir türlü anlayamadıkları sıkıntının ağırlığından kurtulmuş, şarkılar söylüyor, geri kazandıkları sözcükler sayesinde özgürce konuşabilmeyi kutluyorlardı.” (B.T., s. 191)

Küçük Cadı Şeroks'ta beş yerde, Büyük Tuzak'ta ise bir yerde özgürlük değerine yer verilmiştir. Özgürlüğün elinden alınmasının kötü, üzüntü verici bir şey olduğu belirtilmiştir.

3.4.12. Eşitlik Değeri

Urhan (2016), eşitliği kurumsal, biçimsel ve fırsat eşitliği olarak sınıflayarak bir şeyin insanlar arasında dengeli paylaşılması olarak tanımlamıştır. Kurumsal eşitliği insanların eşit olarak doğması, biçimsel eşitliği insanların hukuk karşısında ve siyasette eşit olması son olarak da fırsat eşitliğini insanların eşit yaşam hakkına sahip olması olarak açıklamıştır.

Aslı Der'in incelenen eserlerindeki eşitlik değeriyle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

“Prens Milla nedense canını sıkmaya başlamış, hatta varlığı bile rahatsız eder olmuştu. Alina emir almaya alışık değildi. Ancak, Prens Milla artık her sözünü emredermişçesine söylüyor, her fırsatta üstün olduğunu hissettirmeye çalışıyordu.” (B.T., s. 112)

Prens Milla herkesin eşit haklara sahip olduğunu, kimsenin kimseden üstün olmadığını göz ardı etmektedir ve bu durum Alina'nın ondan uzaklaşmasına neden olmaktadır.

“Sanki ben herkesten üstünmüşüm gibi tek başıma aklınız olmaya, adalet dağıtmaya kalktım. Yanlışımı bu açıklıkta anlamışken, nasıl bakarım halkımın yüzüne?” (B.O, s. 145)

Kral Hortim kendini halkından üstün görme, eşit haklara sahip olduklarını unutmaya hatasına düşmüştür. Hatasını anladığında ise çok pişman olmuştur.

3.4.13. Sevgi Değeri

Sevgi, insanları duygusal olarak birbirine yaklaştırarak insanların birbiriyle kaynaşmalarını sağlayan bir değerdir (Hökelekli, 2013). Sevgi, insanları bir arada tutan, birbirlerinin kusurlarını hoş görmelerini sağlayan bir değerdir. Güven (2014), sevgi değerinin dört alt başlığı olduğunu söylemektedir ve bu alt başlıkları da insan sevgisi, hayvan sevgisi, doğa sevgisi ve yaşam sevgisi olarak açıklamaktadır.

Aslı Der'in incelenen eserlerindeki sevgi değeriyle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

"Hortim kızına çok düşkündü. Onu çok seviyordu ve üzülmesini hiç istemiyordu." (K.C.Ş, s. 11)

"'Süsler Ormanı'ndaki her canlı Prens Hortim'i tanır ve sever, Şeroks.' diye bilge bir tavırla karşılık verdi yaşlı fil." (K.C.Ş., s. 30)

"Ben onun uçabileceğine inanmıyordum, ama yine de arkadaşımı çok sevdiğim için yardım etmeye çalışıyordum." (K.C.Ş., s. 41)

"Onu ilk görüşte sevmiş, kendine yakın hissetmiş, cesaretlenmişti." (K.C.Ş., s. 90)

"Şeroks, Dev Kordora'yı çok, ama çok sevmişti." (K.C.Ş., s. 106)

"Sevgi dolu bir ailem vardı. Her günüm mutlu geçiyordu. Masallar Ülkesi'ndeki işimi de çok seviyordum." (K.C.Ş., s. 121)

"Hoşça kal diyemediğime üzülüyorum elbette, ama dahası var. Ben Sarina'yı özliyorum, Hortim. Onun da yanımda, burada Masallar Ülkesi'nde olmasını çok istiyorum." (K.C.Ş., s. 128)

"'Nereye geldiğimi, Masallar Ülkesi'nin nasıl bir yer olduğunu, onu ne kadar çok sevdiğimi...'

Yüzüm kızarmıştı. Evet, ben Sarina'yı seviyordum ve onunla birlikte yaşamak istiyordum." (K.C.Ş., s. 129)

"Gözleri sevinçle parlayarak babasına koşup sarıldı. 'Seni seviyorum, babacığım!' dedi neşeyle." (B.T., s. 11)

"Aslında, kendine itiraf edemese bile, Borga'yı görmek için can atıyordu. Büyücü çırağı Borga, deli dolu olduğu kadar akıllı ve nazikti de onunla konuşmayı seviyordu." (B.T., s. 23)

- “‘Hayır,’ diye atıldım, ‘beni severler ve önemserler.’” (B.T., s. 34)
- “Darginlar barışır, sevgililer buluşur, dostluk ve sevgi egemen olur.” (B.T., s. 104)
- “Aylardır konuşmalar bile prensese kızgın olmadığını ve onu hâlâ çok sevdiğini biliyordu.” (B.T., s. 114-115)
- “Kitapları her zaman çok sevmiştii, ama şimdi öncekinden de çok seviyordu.” (B.T., s. 120)
- “Yoksa, ben fareleri çok severim. ‘Ben de severim fareleri,’ diye sırttı Prens Milla. ‘Özellikle yardımsever minik fareleri...’” (B.T., s. 127)
- “Prenses Foreri şimdiye dek sarayda pek etkili bir rol üstlenmemiş, daha çok Hortim’in yanında sevgi dolu bir eş olarak bilinmişti. (B.O, s. 47)
- “‘Birini sevmek, her şeye rağmen sevmek, bazen ne kadar da zor oluyor,’ diye düşündü Şeroks.” (B.O, s. 51)
- “Yaşlı Lutta’yı gerçekten çok seviyordu ve madem bir oyun oynamak istemişti, küçük cadı işi başından aşkın olsa da bu oyuna katılacaktı.” (B.O, s. 56)
- “Borga’yla birlikte olmayı seviyordu.” (B.O, s. 117)
- “Belki de gerçekten hoşlanıyordu Borga’dan.” (B.O, s. 117)
- “Arada sırada yaptığı şımarıklıklarına, kaprislerine dayanmak güç olsa da Alina’yı seviyordu.” (B.O, s.195)
- “Bu masal bana yaptıklarımı tekrar düşünmem, hatalarımı kabullenmem, umutlanmam ve sizleri terk edip gidemeyecek kadar çok sevdiğimi anlamamda yardımcı oldu.” (B.O, s. 203)

Küçük Cadı Şeroks’ta sekiz, Büyük Tuzak’ta yedi ve Barış Odaları’nda yedi yerde sevgi temasına yer verilmiştir. Çoğunlukla insan sevgisine yer verilmiş, Büyük Tuzak’ta ise 127. sayfada hayvan sevgisine yer verilmiştir.

3.4.14. Saygı Değeri

Saygı, tüm hatalarına rağmen insanların değerli bir varlık olduğunu düşünmek ve insanları olduğu gibi kabul etmektir. Yapılan yanlış doğru olarak görmek değildir, yapılan yanlışla rağmen sana değer veriyorum demektir (Akkoyun, 1993). Akkoyun, (1993) saygı gösterme şeklini gerçekten saygı duymamakla birlikte sadece saygı duyduğunu ifade etme şeklinde olan savunucu saygı ve sadece söylemle kalmayıp davranışla da gösterilen içten saygı olarak ifade etmektedir.

Aslı Der'in incelenen eserlerindeki saygı değeriyle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

“Size duyduğum hayranlık ve saygıyı nasıl anlatmalıyım, bilemiyorum.”

(B.T., s. 52)

“Sizlerin hayatı özenilmeyecek gibi değil, saygıdeğer Masallar Ülkesi halkı! En güzel masallar, en güzel çiçekler, en güzel şiirler ve hatta en iyi prens bile sizin ülkenizde. Ben de bu güzel ülkeye kendimi sizlerin hizmetine adanmak için geldim. Ülkemde bir prensim; ama burada, sıradan biri olmaya razıyım. Yeter ki, siz saygıdeğerlerin arasında bir yerim olsun.” (B.T., s. 52)

Burada Prens Milla gerçekte saygı duymamasına rağmen saygı duyduğunu ifade etmektedir. Akkoyun'un (1993) sınıflandırmasına göre savunucu saygıya örnektir.

“Yine de prenses Foreri'ye saygıda kusur etmemeye özen gösterdi.

'Prensesim,' dedi önünde eğilerek.” (B.O, s. 38)

“Yaşlı büyücü sarayda herkesin saygı duyduğu önemli biriydi.” (B.O, s. 59)

“Genç Bilge Forne saygıyla eğildi. Büyücü Timma değer verdiği, saygın biriydi ve birlikte düşünce üreteceklerini görmek genç bilgeyi heyecanlandırmıştı.” (B.O, s. 72)

“Odada toplanan grup saygıda kusur etmeden Kraliçe Foreri'yi dinliyor olsa da Sortin, arada kulağına çalınanlardan duyduklarını pek de onaylamadıklarını seziyor; kraliçenin söylediklerini tam anladıklarını sanmıyordu.” (B.O, s. 124)

“Kapıyı açtığı gibi içeri girmemesinin tek nedeni, kraliçeye duyduğu saygıydı.” (B.O, s. 156)

Bulgular, devlet yöneticilerine duyulan saygıya örnek olarak gösterilebilir.

3.4.15. Sorumluluk Değeri

Sorumluluk, kişinin kendini ilgilendiren konularla ilgili sergilediği davranışlarının sonuçlarını kabullenmesidir. Beceri, kişisel özellik ya da karakter olarak ele alınan sorumluluk değeri öğretilebilir bir beceridir (Özen, 2013).

Aslı Der'in incelenen eserlerindeki sorumluluk değeriyle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

“İşte, Şeroks’un yapması gereken buydu: Dünya’ya, Büyük Kent’e gidip, masal anlatacak birilerini bulmak; yeni masallar yaratılmasını sağlamak. Yani çok önemli bir görevi üstlenecekti.” (K.C.Ş., s. 17)

“Neden zamanımı yeni masallar bulup, görevimi bir an önce tamamlamak yerine, sizinle konuşarak harcıyorum?” (K.C.Ş., s. 31)

Şeroks’a, Masallar Ülkesi için yeni masal bulma görevi verilmiş, Şeroks başta bu görevi yerine getirmek istemese de sorumluluk alarak görevini başarıyla yerine getirmiştir.

“Artık tek başıma kalmıştım; kendi kararlarımı vermek zorundaydım.”
(K.C.Ş., s. 44)

Daha önce ne yapması konusunda sihirli kutudan yardım alan Tilon, kutunun sözünü dinlemediği için kutunun parçalanmasından sonra kendi kararlarını kendi vermek zorunda kalmış, sorumluluğu almıştır.

“Bundan böyle evin tüm işlerini sen yapacaksın.” (K.C.Ş., s. 52)

Cadı Menra evin işleriyle ilgili tüm sorumluluğu Tilon’a vermiştir.

“Ama önce sana anlattığım görevi yerine getirmem gerek.” (K.C.Ş., s. 97)

Şeroks, Dev Kordora’ya Süsler Ülkesi’ne onu da götürüp arkadaşlarıyla tanıştırma sözü vermiş ancak önce aldığı görevi tamamlaması gerektiğini bildirmiştir.

“Bak Artavil, dedim. ‘Bunlar Bay Pampara’nın pabuçları. Evine götürüp, teslim etmeni istiyorum senden. Ama yolda dikkatli ol, çünkü bu pabuçlar çok değerli. Bir şey olursa, başımız derde girer.” (K.C.Ş., s. 139-140)

Gonci usta ayakkabıları götürme görevini oğlu Artavil’e vermiştir.

“Bu masalı sen yazacaksın ve Masallar Ülkesi’ni lanetten sen kurtaracaksın.” (B.T., s.44)

Masallar Ülkesi’ni yok olmaktan kurtarma sorumluluğu Küçük Cadı Şeroks’a verilmiştir.

“Annesi Sortin’e kalırsa babası büyük bir sorumluluğu başarıyla yerine getirdiği için mutluydu.” (B.T., s. 58)

“Ancak, Borga kendinden emin bir tavırla görevi üstlendiğinde, yaşlı masalçı Lutta’nın yüzünde beliren rahatlamaı görmüş ve açıkçası çok şaşırılmıştı.” (B.T., s. 184)

“Ormanın bir yerine kadar adamlarına eşlik etmiş, sonra işi tamamlamaları için onları yalnız bırakmıştı. Biraz kaygılansa da sonunda adamları kendilerine verilen görevi yapmış görünüyordu.” (B.O, s. 106)

“Küçük cadı omuzlarında büyük bir yük hissetti.” (B.O, s. 143)

“Yaşanan son olaylarla birlikte ülkenin yönetiminde daha fazla görev almaya hazır hissediyordu kendini.” (B.O, s.193)

“Kızım Alina ve Şeroks da bundan böyle ülkenin yönetiminde daha fazla rol alacaklar.” (B.O, s. 204)

Küçük Cadı Şeroks isimli eser Şeroks’a verilen yeni masallar bulma görevi ile başlamaktadır. Sorumluluk değeri verilerek başlayan eserde Şeroks’un Süsler Oramnı’nda tanıştığı Tilon’un yerine getirmesi gereken görevlerle ve son olarak da Gonci Usta’nın oğluna verdiği ayakkabılarını teslim etme görevi ile sorumluluk değeri eserde yer almıştır. Büyük Tuzak’ta ülkeyi yok olmaktan kurtarma sorumluluğunu almak Şeroks’a kalmıştır ve Şeroks arkadaşlarının yardımıyla bu görevi başarıyla tamamlamıştır. Barış Odaları’nda ise sorunları çözme ile ilgili tüm sorumluluğu üzerine alan Kral Hortim bunun yanlış olduğunu ve halkına da bu konu da sorumluluk düştüğünü, herkesin kendi hayatıyla ilgili kararlar konusunda söz hakkı olduğunu anlamıştır ve görev paylaşımı yapacağına söz vermiştir.

3.4.16. Tasarruf Değeri

Ergenekon (1996), tasarrufu elde edilen kazancın tüketim için harcanmayan bölümü olarak tanımlamaktadır. Tasarruf etmeyi öğrenmek zor günler yaşamama ve gereksiz tüketimi önleme adına önemlidir.

Aslı Der’in incelenen eserlerindeki tasarruf değeriyle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

“Sebzemi ve meyvemi kendim yetiştiriyorum. Böylece, lezzetli yemekler ve pastalar yapabiliyorum. Burada ne istersen var: Buz gibi kaynak suyu, yemyeşil orman, taptaze yiyecekler.” (K.C.Ş., s. 95)

Dev Kordora yiyeceği sebze ve meyveyi kendisi yetiştirmekte ve ev ekonomisine katkıda bulunmaktadır.

3.4.17. Vatanseverlik Değeri

Bir devletin var olması, varlığını sürdürmesi vatan toprakları üzerinde yaşayan insanların vatanlarını sevmesine, gerekirse korkmadan vatan uğruna canını verebilmesine bağlıdır (Karagözlü, 2018). Vatansever kişiyi üzerine düşen görevi en iyi şekilde yapan, milli değerlerini koruyan, vatanını her konuda en iyi şekilde temsil edebilen kişi olarak tanımlayabiliriz.

Aslı Der'in incelenen eserlerindeki vatanseverlik değeriyle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

“Yaşlı masalcı, Masallar Ülkesi’ni tehlikeye atmazdı.” B.T., (s. 60)

“Artık söz konusu olan, Masallar Ülkesi’nin tarihinin değiştirilmesi değildi. Masallar Ülkesi tamamen yok edilmek isteniyordu. Puara, kendisi gibi pes edip çekilmediği, tersine cesaretle davrandığı için Şeroks’a elinden geldiğince yardım etmeye kararlıydı.” (B.T., s. 143)

Büyük Tuzak’ta iki yerde vatanseverlik değeri yer almaktadır.

3.4.18. Yardımseverlik Değeri

İnsan sosyal bir varlıktır ve diğer insanlarla sürekli iletişim halindedir. Hayatı boyunca karşılaştacağı tüm problemleri tek başına aşabilmesi oldukça zordur. Bu nedenle yardım almaya ve yardım etmeye gereksinim duymaktadır (Çelik ve Avcı, 2019). Yardımlaşma paylaşımı artırmaktadır ve insanlar arasındaki sevgi bağına da güçlendirmektedir.

Aslı Der'in incelenen eserlerindeki yardımseverlik değeriyle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

“Yaşlı bir adamın yaşadığı yakınımızdaki kulübede bir gece yarısı yangın çıktı. Yaşlı adamı yangından ben kurtardım.” (K.C.Ş., s. 38)

“Ben onun uçabileceğine inanmıyordum, ama yine de arkadaşımı çok sevdiğim için yardım etmeye çalışıyordum.” (K.C.Ş., s. 41)

“‘Yetsi nerede?’ diye sordum. ‘Onu bulmak ve yardım etmek istiyorum.’” (K.C.Ş., s. 43)

“Arkadaşıma yardım etmem gerek.” (K.C.Ş., s. 45)

“Şeroks, Tilon’a yardım etmenin mutluluğunu yaşıyordu.” (K.C.Ş., s. 65)

“Söylediğim gibi, dağı aşmanda sana yardımcı olacağım.” (K.C.Ş., s. 86)

“‘Neden bana devle başınızdan geçenleri bir bir anlatmıyorsunuz? Belki size yardım edebilirim,’ diye önerdi.” (K.C.Ş., s. 104)

“İyi bir dost kazanmış ve ona yardım etmeyi de başarmıştı.” (K.C.Ş., s. 107)

“Söz veriyorum, Hortim. Eğer bir gün Masallar Ülkesi’nde yeni masal kalmazsa, sana yardım edeceğim.” (K.C.Ş., s. 130)

“‘Masallar bir gün bittiğinde seni bulacağım, Gonci. Bunu sakın unutma,’ dedi Hortim. ‘O gün geldiğinde, bana yardım edeceğini umarım.’

‘Elbette, yardım edeceğim, Hortim.’” (K.C.Ş., s. 132)

“Yardım istediğin her an yanıdayım, ama ben artık yeni masal yazamıyorum, biliyorsun.” (B.T., s.44)

“‘Ben de yardım ederim sana! Ne istersen yaparım.’” (B.T., s.44)

“Fare Pibo konuşamıyordu belki, ama hiç durmadan koşturuyor, Şeroks’a önemli bilgiler taşıyor, ona yardım ediyordu.” (B.T., s. 124)

“Artık söz konusu olan, Masallar Ülkesi’nin tarihinin değiştirilmesi değildi. Masallar Ülkesi tamamen yok edilmek isteniyordu. Puara, kendisi gibi pes edip çekilmediği, tersine cesaretle davrandığı için Şeroks’a elinden geldiğince yardım etmeye kararlıydı.” (B.T., s. 143)

“Fare Pibo, bütün gün yazan dostuna yardımcı olabilmek için çırpındı.” (B.T., s. 150)

“Çok çalıştı, herkese yardım etti, herkesin dostu oldu.” (B.T., s. 171)

“Bu durumun geçici olduğunu düşünen Prens Hortim, başlangıçta tüm iyi niyetiyle herkese yardımcı olmaya çalıştı.” (B.O, s. 25-26)

“Bu durumda, elimizden gelen her yardımı yaparak, prensesin sarayı yönetmesini kolaylaştırmalıyız.” (B.O, s. 63)

“Zorda kaldığınızda, dilerim bunlar sayesinde size yardımım dokunur.” (B.O, s. 99)

“Sortin, bu toplantılar sayesinde sarsılmaz dostluklar kurmuş, aynı zamanda paylaştığı düşünceleriyle kraliçeye yardım etmiş, onun birçok konuda iyileştirmelere önayak olmasını sağlamıştır.” (B.O, s. 122)

“Sincap, Şeroks’un notunu o acımasız adamlara kaptırdığı için kendini öyle suçlu hissediyordu ki, biraz olsun yardım edebilmek için elinden gelen her şeyi yapmaya hazırды.” (B.O, s. 126)

“Küçük Cadı Şeroks, çevik adımlarla tırmanan Puara’ya yardım etmek için hemen ardından merdivenlere yöneldi. (B.O, s. 154)

“Her türlü yardım için Kiklo emrinizde!’ diye atıldı heyecanla Sincap.”

(B.O, s. 181)

“Günün birinde bu ülkeyi yönetecek kızınız Alina’nın en iyi dostu ve en büyük yardımcısı olmaktan gurur duyacağım.’ diye yanıtladı gülümseyerek küçük cadı.” (B.O, s. 186)

Küçük Cadı Şeroks’ta on yerde, Büyük Tuzak’ta altı ve Barış Odaları’nda sekiz yerde yardımseverlik değeri verilmiş, yardım etmenin de almanın da insanları mutlu ettiğine ve hayatı kolaylaştırdığına dikkat çekilmiştir.

Tablo 1: Eserlerde Yer Alan Değer Sayıları Tablosu

	KÜÇÜK CADİ ŞEROKS		BÜYÜK TUZAK		BARIŞ ODALARI	
	Açık	Örtük	Açık	Örtük	Açık	Örtük
	F(x)	F(x)	F(x)	F(x)	F(x)	F(x)
Adalet Değeri	4	3	1		4	
Aile Birliğine Önem verme Değeri	23		14		9	
Bağımsızlık Değeri			1			1
Barış Değeri	2		4		5	
Bilimsellik Değeri	1				3	
Çalışkanlık Değeri		4	3		1	
Dayanışma Değeri				1	1	1
Duyarlılık Değeri			3			
Estetik Değeri	7		4			
Dürüstlük Değeri	4		6		5	
Özgürlük değeri	5		1			
Eşitlik Değeri			1		1	
Sevgi Değeri	8		7		7	
Saygı Değeri			2		5	
Sorumluluk Değeri	6		3		3	1
Tasarruf Değeri	1					
Vatanseverlik Değeri			2			
Yardımseverlik Değeri	10		6		8	

Değerler, Küçük Cadı Şeroks'ta 71 yerde açık olarak, 7 yerde ise örtük olarak; Büyük Tuzak'ta 58 yerde açık olarak, 1 yerde örtük olarak ve son olarak Barış Odaları'nda 52 yerde açık olarak, 3 yerde örtük olarak yer almıştır. Toplamda 192 yerde değerlere yer verilmiştir. Değer dağılımına bakıldığında en az bir kere bütün değerlere yer verildiği görülmektedir. Eserlerde en fazla sırasıyla aile birliğine önem verme, yardımseverlik, sevgi, dürüstlük, sorumluluk, adalet, barış ve estetik değerleri yer alırken; en az tasarruf, vatanseverlik, eşitlik, bağımsızlık, dayanışma, duyarlılık ve özgürlük değerlerine yer verilmiştir. Aile birliğine önem verme ve yardımseverlik değerlerinin kazandırılmasında incelenen eserlerden yararlanılabilir.

3.5. ESERLERİN TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE KATKISI

3.5.1. Deyimler

Aksoy (1988, s.40) deyimini bir kavramı belirten özel anlatım kalıbı olarak tanımlar ve deyimlerin atasözlerinden ayrılan en önemli özelliği olarak açıklar bu tanımı. Aksan (1999) ise deyimini, diğer kültürlerden alınmama şartı ile ait olduğu toplumun yaşam biçimini, örf ve adetlerini, dünyaya bakış açısını gösteren önemli sözler olarak ifade etmektedir. Deyimler en az iki kelimedenden oluşan, çoğunlukla içinde söz sanatı bulunduran kısa ve özlü sözlerdir.

Aslı Der'in incelenen eserlerindeki deyim değeriyle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

“Özgürce düşünürsem, nasıl daha çok şey öğrenebilirim?” diye dert yanmıştı Alina.” (K.C.Ş., s. 12-13)

“Masallar Ülkesi uzun süredir yeni masallar yaratmakta güçlük çekiyordu.” (K.C.Ş., s. 13)

“Onun gibi küçük bir cadının başına tuhaf sayılabilecek ne gelebilirdi ki?” (K.C.Ş., s. 13)

O, masallarıyla ünlü Gonci'nin küçük yeğenydi ve bu bile başına tuhaf şeyler gelmesi için yeterince iyi bir nedendi.” (K.C.Ş., s. 13-14)

“Alina'nın isteği benim de kulağıma geldi.” (K.C.Ş., s. 14)

“Eminim Gonci, size bir zamanlar söz verdiği gibi, Masallar Ülkesi'ne yardım edecektir.” (K.C.Ş., s. 14)

“Bulduğu çarenin işe yaramasını diliyordu.” (K.C.Ş., s. 15)

“Masallar Ülkesi Prensi Hortim’in bundan tam altı yıl önce doğan kızı Prenses Alina, annesi Prenses Foreri’nin anlattığı masalların hepsini artık ezbere biliyordu.” (K.C.Ş., s. 17)

“Minik kızım yeni masallar için yanıp tutuşmasa, seni şuracıkta aslanlarıma yem yapardım.” (K.C.Ş., s. 18)

“Prens şaka etmiyordu.” (K.C.Ş., s. 18)

“Süsler Ormanı’na ayak basalı çok az zaman olduğu halde, Şeroks epeyce sabırsız ve endişeliydi.” (K.C.Ş., s. 23)

“Şeroks şaşkın şaşkın çevresine bakınırken, bir tavşanın göle doğru geldiğini fark etti.” (K.C.Ş., s. 23)

“Koltuk, devin koltuğuna göre ufacıktı, ama Şeroks yine de içinde kaybolmuştu.” (K.C.Ş., s. 92)

“Çok özür dilerim, içeri gelmez misin?” (K.C.Ş., s. 92)

“Sonunda yemek bitmiş, Şeroks hızlı hızlı yediği için yorgun düşmüştü.” (K.C.Ş., s. 92)

“‘Ne kadar güzel,’ dedi Dev Kordora içini çekerek.” (K.C.Ş., s. 93)

“Devin gözleri mutlulukla parladı.” (K.C.Ş., s. 93)

“Küçük koltuğun önünde diz çöküp gülümsedi.” (K.C.Ş., s. 93)

“Özür dilerim, küçük arkadaşım.” (K.C.Ş., s. 93)

“Pastayı görünce, Şeroks’un ağzı sulandı.” (K.C.Ş., s. 95)

“Bu dev çok nazik ve düşünceli, diye geçirdi aklından.” (K.C.Ş., s. 95)

“Bunun üzerine Şeroks, tam tamına dört saat boyunca Masallar Ülkesi’ni, Prens Hortim’i, Süsler Ormanı’nı ve Dev Kordora’nın evine genle kadar başından geçenleri bir bir anlattı.” (K.C.Ş., s. 96)

“Yine de sana söz veriyorum.” (K.C.Ş., s. 97)

“Dev Kordora, Şeroks’un sözünü tutacağına inanıyordu.” (K.C.Ş., s. 97)

“Yine de arkadaşının isteğini geri çevirmeye gönlü razı olmadı.” (K.C.Ş., s. 98)

“Geri dönmek istediğinde bu yolu kullanırsın.” (K.C.Ş., s. 98)

“Nasıl olur da onu görmezden gelip, böyle çekip giderdi bu çocuk?” (K.C.Ş., s. 99)

“Yaşlı adamın kaba tavrını görmezden gelmeye çalışarak, nazikçe cevap verdi.” (K.C.Ş., s. 100)

“Şu çömlek işi nereden aklına gelmişti, bir türlü anlayamıyordu.” (K.C.Ş., s. 101)

“Eğer gitmek istiyorsa, Prens Hortim istediğin zaman evine geri dönebileceğine söz verdi.” (K.C.Ş., s. 174)

“Sen ne zaman istersen, yanımıza geri dönebileceksin.” (K.C.Ş., s. 174)

“Bu yüzden, önce Dev Kordora’yı Sabırsızlar Köyü’nde ziyaret ettiler.” (K.C.Ş., s. 175)

“Ertesi sabah Şeroks ve Artavil, Gonci ve Sarina’yla vedalaşarak, Masallar Ülkesi’ne doğru yola çıktılar.” (K.C.Ş., s. 175)

“Süsler Ormanı’nda gözlerini açan kibirli küçük cadının ne denli gerilerde kaldığını fark edip şaşırıldı.” (K.C.Ş., s. 175)

“Süsler Ormanı’nda gözlerini açan kibirli küçük cadının ne denli gerilerde kaldığını fark edip şaşırıldı.” (K.C.Ş., s. 175)

“Ertesi sabah, Süsler Ormanı henüz güne başlamadan, kocaman bir toz bulutu çevreyi kapladı ve yorgunluktan bir ağacın altında uyuyakalmış Artavil ve Şeroks’u sarıp sarmaladı.” (K.C.Ş., s. 176)

“Ertesi sabah, Süsler Ormanı henüz güne başlamadan, kocaman bir toz bulutu çevreyi kapladı ve yorgunluktan bir ağacın altında uyuyakalmış Artavil ve Şeroks’u sarıp sarmaladı.” (K.C.Ş., s. 176)

“Günler günleri kovaladı ve gün geldi Artavil sevgili ailesini çok özlediğini fark etti. Artık Dünya’ya geri dönmek istiyordu.” (K.C.Ş., s. 178)

“Arkadaşının duygularını iyi anlayan Şeroks, durumu Prens Hortim’e haber verdi ve bir çözüm bulmasını rica etti.” (K.C.Ş., s. 178)

“Söz verdiğim gibi, seni Dünya’ya geri göndereceğim, merak etme,’ dedi Hortim sevecenlikle.” (K.C.Ş., s. 180)

“Yarın sabah erkenden Dünya’ya doğru yola çıkacaksın.” (K.C.Ş., s. 181)

“Artavil, yakında döneceğini söyleyip, Prens Hortim’e veda etti ve saraydan ayrıldı.” (K.C.Ş., s. 182)

“Artavil hepsine ve sevgili arkadaşı Şeroks’a yakında görüşmek dileğiyle veda etti.” (K.C.Ş., s. 182)

“Bir gün Dünya’ya tekrar gitmenin, orada Artavil’le birlikte yeni yerler keşfetmenin hayalini kuruyor.” (K.C.Ş., s. 183)

“’Neden söz ettiğini anlayamadım,’ dedi şaşırın kızı.” (B.T., s. 9)

“Canım, işte şu- minik, kırmızı, sapı ve çekirdeği molan meyveden söz ediyorum.” (B.T., s. 9)

“Masal yazmak için can atıyor, aklına onlarca yeni düşünce geliyordu.” (B.T., s. 11)

“Sonra ansızın aklına geldi.” (B.T., s. 11)

“Tuhaf bir şeyler oluyor, diye aklından geçirdi.” (B.T., s. 12)

“Burnunu her deliğe sokmasa, yasak olduğunu bildiği halde bu odaya girmese, kendini bu kadar yalnız ve bir kenara itilmiş hissetmese, hele o pelerinli adamın sözlerine kanmasa, bütün bunlar başına gelmeyecekti.” (B.T., s. 14)

“Kimse farkına varmadan diğer farelerin arasına karışmaktan başka bir dileği yoktu.” (B.T., s. 15)

“Ufacık gözleri korkuyla açılıp büyüdü, soluğu kesildi.” (B.T., s. 15)

“Büyücü Timma’ysa kapının açılmasıyla birlikte dışarı uğrayan fareyi son anda fark etti.” B.T., (s. 13)

“Köşeyi kayarak döndü ve sarayın geniş merdivenlerinden aşağı koşturarak gözden kayboldu.” (B.T., s. 16)

“Büyücü Timma bir yandan, ‘Neden bütün kötü şeyler beni bulur?’ diye kendi kendine söyleniyor, bir yandan da Arşiv Odası’nın duvarlarını kaplayan büyük kitaplıkta dizili kalın dosyalara, defterlere, kitaplara göz gezdiriyordu.” (B.T., s. 16)

“’Seni işe yaramaz, söz dinlemez, lanet küçük fare!’ diye haykıran Büyücü Timma yere yığılıverdi.” (Der, 2017, 30. baskı, s. 16)

“Arşiv Odası’nın kapalı olması gereken kapısının aralık durduğunu fark edip durakladı. Arşiv Odası’na girmesi yasaktı, ama ters bir şeyler olduğunu fark ederek kafasını içeriye uzattı.” (B.T., s. 17)

“Hatırlayamadığı sözcük kafasını kurcalarken, yüzündeki endişe yerini kaygılı bir gülümsemeye bırakmıştı.” (B.T., s. 17)

“Küçük cadı, minik farenin çıkardığı seslerin, duygularına göre nasıl değiştirdiğini fark etti ve bir kez daha şaşırıldı.” (B.T., s. 98)

“Şeroks, aklından geçenlerin hızına yetişemediğini ve düşüncelerini minik fareye doğru düzgün aktaramadığını hissetti.” (B.T., 30. baskı, s. 99)

“Şeroks ve Fare Pibo derin bir uykuya daldığında, sarayın odalarından birinde yatıp uyumak yerine planlar yapmayı tercih eden biri vardı.” (B.T., s. 100)

“Gözünü hırs bürümüş genç prens yeni başlayan günle birlikte, kaybolan sözcüklerin yerine kendi dilindeki karşılıkları koymak için sabırsızlanıyor, masallar Ülkesi’ni ele geçirdiğinde yapacaklarını düşünerek heyecanlanıyordu.” (B.T., s. 100)

“Gecenin sessizliğinde kavga eden kargaların çığlıkları sarayın avlusunda yankılanırken, Prens Milla ne olursa olsun Masallar Ülkesi’ni ele geçireceğini bir kez daha kendi kendine tekrarladı.” (B.T., s. 101)

“Her şeyi olduğu gibi anlatmak geliyordu içinden.” (B.T., s. 102)

“Başlarına gelen felaketi, bunu yapanın belki de Küçük Cadı Şeroks olduğunu, Sözcüklerin Masalı’nı yerine koymayı beceremezlerse, durumun daha da kötüleşeceğini, her şeyi...” (B.T., s. 102)

“Kalabalık bir anda suspus oldu.” (B.T., s. 103)

“Az önce bağırıp çağıranların şikâyet dolu sesleriyle çınlayan bahçede şimdi çıt çıkmıyordu.” (B.T., s. 103)

“Çiçeklerin adlarını hatırlamasanız bile birbirinize konuk olun.” (B.T., s. 104)

“Böyle güzel bir günde eğlenme fırsatını kaçırmamız için hiç neden yok.” (B.T., s. 104)

“Bu yıl bir değişiklik olsa ne fark eder?” (B.T., s. 104)

“Böylelikle, hem şenlikler yapılmış ve çocuklar eğlenmiş hem de herkes dilediğinde çığlık atarak rahatlamış olmaz mı?” (B.T., s. 104)

“Yaşlı adam ses çıkarmayınca, diğerleri de prene karşı gelmeye çekindi.” (B.T., s. 104)

“Aynı anda yüzü endişeyle asıldı.” (B.T., s. 105)

“Kim bilir, belki de halk Arşiv Odası’nda olanları öğrenmiş; üstelik, bu felaketten Şeroks’u sorumlu tutuyor olabilir!” (B.T., s. 105)

“Pencerenin önünde kıpırdamadan duran Pibo dikkat kesilmiş, aşağıda olan biteni izliyordu.” (B.T., s. 106)

“Şeroks’un yüzüne bile bakmadan hızla gizli kapıya yöneldi; ardından seslenen küçük cadıyı duymamazlığa gelerek karanlık tünelde gözden kayboldu.” (B.T., s. 106)

“Yine ‘Keşke sözcüklerini bana vermemiş olsaydı;’ diye geçirdi aklından.” (B.T., s. 106-107)

“Şeroks masaya geçer geçmez aklına harika bir düşünce geldi.” (B.T., s. 107)

“Şeroks minik fareye ilişmedi, soluklanması için zaman tanıdı ona.” (B.T., s. 107)

“‘Sen yokken ben de boş durmadım,’ dedi sesindeki gururu gizlemeden.” (B.T., s. 107)

“Fare Pibo bir anlık şaşkınlığını hemen attı üzerinden.” (B.T., s. 187)

“Borga’nın hayretle açılmış gözlerine aldırış etmeden kendi dilinde kapıdaki orduya seslendi.” (B.T., s. 187)

“Prensimiz Milla bir an önce haber vermem için büyücü çırağıyla beni size yolladı.” (B.T., s. 188)

“İkisi de soluklarını tutmuş, bu müthiş değişimi izlerken, odada bulunan diğer defter ve kitapların da ciltlerinin ışıyarak parladığını fark ettiler.” (B.T., s. 188)

“Ormandan saraya varan uzun yolu göz açıp kapayana dek yürüdüler.” (B.T., s. 190)

“Şeroks yerinde duramıyor, anne ve babasına sarılıp onları öpüyor, zıplayarak dans ediyor, Lutta’yla kucaklaşıyor, Alina’yla el ele tutuşup dönüyordu.” (B.T., s. 190)

“Ardından fazla uzatmadan, Prens Artora’nın lanetini, Prens Milla’nın gerçekte nasıl biri olduğunu, sözcüklerin kaybolmasının Masallar Ülkesi’nin sonunu nasıl hazırladığını ve Küçük Cadı Şeroks’un buna nasıl cesaretle karşı koyduğunu bir bir anlattı.” (B.T., s. 191)

“Anlaşılan Milla, sonunda gerçek yüzünü göstermeye karar vermişti.” (B.T., s. 191)

“‘Kendine gel!’ diye bağırdı Prens Hortim. (B.T., s. 192)

“Eninde sonunda bu ülkeyi ele geçireceğim!” (B.T.,s. 192)

“Prens Hortim duydukları karşısında yüzünüün allak bullak oluvermesini engelleyemedi.” (B.T., s. 192)

“Yalnız değildi; onunla birlikte sarayın bahçesini dolduran büyük kalabalık da şaşkın, suspus olmuştu. (B.T., s. 192)

“Sonsuza dek dürüst olacağına söz vermelisin.” (B.T., s. 192)

“Ben Sesler Ülkesi’ne geri döneceğim!” (B.T., s. 193)

“Prens Milla sözlerini bitirir bitirmez hırsıyla arkasını döndü ve gözden kayboldu.” B.T., (s. 193)

“‘Hoşça kalın, kendini pek saygıdeğer zanneden, her söze kanan zavallılar ordusu!’ dedi gülerek.” (B.T., s. 193)

“Yine de bakın, dersimizi aldık!” (B.T., s. 194)

“Küçük cadıya göz kırpan Prens Hortim, ‘Sana minnettarız, Şeroks!’ diye devam etti.” (B.T., s. 194)

“Bir an soluklandıktan sonra tekrar küçük cadıya baktı ve ‘Şeroks,’ dedi, ‘eğer kabul edersen, bundan böyle Büyücü Timma’nın yardımcısı olmanı istiyorum senden.’” (B.T., s. 194)

“Bütün bahçe alkışlarla çınlarken Şeroks kendini öyle mutlu hissetti ki, heyecandan neredeyse dili tutuldu.” (B.T., s. 194)

“Masalı yazmayı başardığı, Prens Milla’nın planını bozduğu, dillerini geri kazandığı ve artık Borga gibi, Büyücü Timma’nın çırağı olduğu için kendisiyle gurur duyuyordu.” (B.T., s. 196)

“O günden sonra Masallar Ülkesi’nde bütün özel günler çok daha coşkulu kutlandı ve herkes, Şeroks’in ‘denediği’ acemice büyülerden zarar görmemek için çok daha dikkatli davranmak zorunda kaldı.” (B.T., s. 196)

“Yine de Prens Hortim’in sehpaye bıraktığı yarısı boş reçel kavanozu sarsıntıyla yere düştü, büyük bir gürültü çıkararak tuzla buz oldu.” (B.O, s. 9)

“Kapının hemen dışında nöbet tutan saray muhafızları gecenin sessizliğini bölen bu beklenmedik gürültüyle kendine geldiler.” (B.O, s.10)

“Belki bu kez de sarayın bir başka köşesinde, başka bie ‘çılginca yeme gecesi’ sonrası İç geçmişti.” (B.O, s. 12)

“Yatağının başucundaki sürahidenden bir bardak su içti ve sakinleşerek tekrar uykuya dalmaya çalıştı.” (B.O, s. 12)

“Şeroks, daha fazla çaba göstermek için söz verdi kendine.” (B.O, s. 15)

“O gece; uykuya dalanların, kâbuslarda boğuşanların, güzel rüyalarda kendini mutlu hissedenlerin ve bir de gerçekten tehlike olanların gecesiydü.” (B.O, s.16)

“Prens Foreri'nin kalbi, Prens Hortim'in ortadan kaybolduğunu duyduğu ilk andan beri deli gibi çarpıyordu.” (B.O, s.17)

“Yıllar önce, henüz küçük bir çocukken çok endişelendiği ya da üzüldüğünde yaptığı gibi, farkında olmadan saçının bir tutamını parmaklarının arasında kıvırmaya başladı.” (B.O, s.18)

“Elini çenesine götürdü., anlaşılmaz bir şeyler geveledi ağzında; ama doğrusu, verecek kesin bir cevabı yoktu.” (B.O, s.18)

“Üç muhafız da ağız birliği etmişçesine, bütün gece taht odasının kapısının dibinden ayrılmadıklarını, kapını hiç açılmadığını ne giren ne de çıkan tek bir canlı olduğunu yineleyip duruyorlardı.” (B.O, s.18)

“‘Güç sahibi olmak için insanlar neler yapmaz ki,’ diye geçirdi içinden ve keyifle gülümsedi.” (B.O, s. 106)

“Biraz direnmeye çalıştı, ama sonun da o da pes etti.” (B.O, s. 106)

“Yine de yabancı oldukları bu kentte fazla dolaşıp dikkat çekmelerin de istemiyordu.” (B.O, s. 106)

“Planın bozulma olasılığını düşünmek bile onu çileden çıkarmaya yetiyordu.” (B.O, s.107)

“Derin bir soluk aldı, özenle tarayıp atkuyruğu yaptığı saçlarına dokundu ve sanki saçını düzeltince karışan kafası da düzelecekmiş gibi, elini yavaşça saçlarının üzerinde gezdirdi.” (B.O, s.107)

“Yok olun şimdi!” (B.O, s.107)

“Sen yoksun, yok oldun!” (B.O, s.107)

“Hem kulübede çok önemli ipuçları bulacaklarına emindi, hem de Alina'yla tek söz etmeden sürdürdükleri yürüyüşün noktalanması onu fazlasıyla mutlu etmişti. (B.O, s.108)

“Alina'nın bu kadar hazırlıklı geleceğini, görevini bu kadar ciddiye alacağını düşünmemişti.” (B.O, s.108)

“Elbette ciddiye alacaktı durumu.” (B.O, s.108)

“Tüm umutlarını iki büyücü çırağı ve genç bir bilgeye bağlamayıp, elinden gelenin en iyisini yapmaya çabalamakta haklıydı.” (B.O, s.108)

“Yan gözle Genç Bilge Forne 'ye baktı.” (B.O, s.108)

“Lutta, yalnız yaşadığı kulübede, gereğinden fazla eşya bulundurmamaya özen göstermişti besbelli.” (B.O, s.109)

“Bu sırada ilgisini çeken birkaç şey olmuştu, onları paylaşım paylaşmamak konusunda bir süre kararsız kaldı.” (B.O, s.109-110)

“Genç Bilge Forne, yaşlı masalcı Lutta'nın kitaplarına dikkatle göz gezdirdi.” (B.O, s. 110)

“Tam kitapların ciltlerine ve sırtlarında yazanlara odaklanmışken, Forne bir şey fark etti.” (B.O, s. 110)

“‘Her an bir sürprizle karşılaşılıyor olmak güzel’ diye geçirdi içinden Şeroks ve genç bilgeye ilk kez alıcı gözle baktı.” (B.O, s. 110)

“Cildinden koparılıp alınmış kitapla öyle ilgiliydiler ki, hiçbiri bu davetsiz misafirin farkına varmadı.” (B.O, s. 111)

“‘Size kurduğum tuzığa böyle kolayca düşeceksiniz deme ki,’ diye mırıldandı keyifle.” (B.O, s. 112)

“Sert rüzgarlara direnen bir fidan gibi toprağa daha fazla kök salmış, kurduğu düşlere tutunmuştu.” (B.O, s. 113)

“Ama şimdilik düşleri, Masallar Ülkesi'ni altüst edecek şeylerdi yalnızca.” (B.O, s. 113)

“Poturas, zekâ ve becerilerini küçümsediği bu dörtlüye az daha eğlenmek için biraz zaman tanımaya karar verdi.” (B.O, s. 113)

“Poturas, Kral Hortim'in Küçük Cadı Şeroks'un evinde gizlendiğinden habersiz, tahta çıkmış olmanın yarattığı büyük mutlulukla kendinden geçmiş bir halde sarayda dolanıp duruyordu.” (B.O, s. 198)

“Ama moralinin bozulmasına izin vermeyecekti.” (B.O, s. 199)

“O sırada odanın kapısı tıklatıldı, muhafız başını korkarak uzattı ve Bilge Dotro'nun görüşme isteğini haber verdi.” (B.O, s. 199)

“Poturas kızardı, yüzü asıldı, bağırma başladı.” (B.O, s. 201)

“Kalabalık arasında tüm olanları izleyen Büyücü Timma'nın adamı, ustasına hemen haber vermesi gerektiğini düşünüp, zaman kaybetmeden oradan ayrıldı.” (B.O, s. 201)

“Evdekiler, Poturas’ın karanlık yüzünü göstermeye başladığını öğrendiklerinde, artık Kral Hortim’in ortaya çıkma zamanının geldiğini biliyorlardı.” (B.O, s. 201-202)

“Büyücü Timma yan gözle Sincap’a baktı.” (B.O, s. 201-202)

“O çok güvendiğiniz Poturas sizi ortada bıraktığında, yine de kralımızdan af dileyip burada kalabilirsiniz, aklınızda olsun.” (B.O, s. 202-203)

“Ancak, yola çıkmadan önce eklemek istediğim birkaç konu var.” (B.O, s. 204)

“Bundan böyle Barış Odaları’nın işleyişi tamamen halkın elinde olacak.” (B.O, s. 204)

“Kulaklarına ulaşan uğultu Poturas’ı daldığı uykudan uyandırdı.” (B.O, s. 205)

“Saraya doğru yürüyen kalabalığı görünce gözlerine inanamadı.” (B.O, s. 205)

“Poturas direnmesinin anlamsız olduğunu fark etti.” (B.O, s. 206)

“Aynı hatalara düşmemek için elinden geleni yapmaya hazırды.” (B.O, s. 206)

“Borga ve Genç Bilge Forne onlara katılmak için sabırsızlıkla beklerken, Kraliçe Foreri ve Kral Hortim de mutlu sonların güzelliğinden söz ediyordu.” (B.O, s. 206)

“O gece ve ondan sonraki her gece, rüzgâr sert ya da yumuşak esmiş hiç fark etmedi.” (B.O, s. 208)

Eserlerin incelenen sayfalarında toplamda 109 tane deyim kullanılmıştır. Eserler deyim kullanımını açısından zengindir denilebilir.

Tablo 2: Küçük Cadı Şeroks'ta Bulunan Deyimler Tablosu

Dert yanmak	Ağzı sulanmak
Güçlük çekmek	Aklından geçirmek
Başına gelmek (2)	Başından geçmek
Kulağına gelmek	Sözünü tutmak
Söz vermek (4)	Geri çevirmek
İşe yaramak	Gönlü razı olmak
Ezbere bilmek	Geri dönmek (3)
Yanıp tutuşmak	Görmezden gelmek
Şaka etmek	Aklına gelmek
Ayak basmak	Ziyaret etmek
Fark etmek (4)	Yola çıkmak (2)
İçinde kaybolmak	Sarıp sarmalamak (2)
Özür dilemek (2)	Haber vermek
Yorgun düşmek	Geri göndermek (3)
İçini çekmek	Veda etmek (2)
Gözleri parlamak	Hayal kurmak
Diz çökmek	

Tablo 3: Büyük Tuzak'ta Bulunan Deyimler Tablosu

Söz etmek (2)	Sorumlu tutmak
Can atmak	Dikkat kesilmek
Aklına gelmek (2)	Zaman tanımak
Aklından geçirmek (2)	Boş durmamak
Burnunu sokmak	Üzerinden atmak
Başına gelmek (2)	Aldırış etmemek
Farkına varmak	Haber vermek
Soluğu kesilmek	Göz açıp kapayıncaya dek
Fark etmek (5)	Yerinde duramamak
Göz gezdirmek	Karşı koymak
Yere yığılmak	Gerçek yüzünü göstermek
Kafasını kurcalamak	Gözden kaybolmak (3)
Aklından geçmek	Karar vermek
Uykuya dalmak	Kendine gelmek
Gözünü hırs bürümek	Yüzü allak bullak olmak
Ele geçirmek (3)	Söz vermek
İçinden gelmek	Geri dönmek
Suspus olmak (2)	Hoşça kal
Bağırıp çağırmak	Ders almak
Çıt çıkmamak	Göz kırpmak
Konuk olmak	Kabul etmek
Fırsatını kaçırmak	Dili tutulmak
Çılgılık atmak	Gurur duymak
Karşı gelmek	Zarar görmek
Yüzü asılmak	

Tablo 4: Barış Odaları'nda Bulunan Deyimler Tablosu

Tuzla buz olmak	Yan gözle bakmak (2)
Kendine gelmek	Özen göstermek
İçi geçmek	İlgisini çekmek
Uykuya dalmak (3)	Fark etmek (3)
Çaba göstermek	Göz gezdirmek
Kalbi çarpmak	Farkına varmak
Ortadan kaybolmak	Tuzağa düşmek
Farkında olmak	Kök salmak
Ağzında gevelemek	Alt üst etmek
Ağız birliği etmek	Karar vermek
İçinden geçirmek (2)	Kendinden geçmek
Pes etmek	Dolanıp durmak
Dikkat çekmek	Morali bozulmak
Çileden çıkarmak	Haber vermek
Soluk almak	Ortaya çıkmak
Kafası karışmak	Ortada bırakmak
Yok olmak (2)	Yola çıkmak
Söz etmek (2)	Elinde olmak
Ciddiye almak (2)	Gözlerine inanmamak
Elinden geleni yapmak (2)	Hataya düşmek

3.5.2. Atasözü

Aksoy (1988), atasözlerini ruha işleyen kutsal sözler olarak anlatmaktadır. Atasözlerinin kaynağı toplulukların geçmiş deneyimleriyle şekillenen düşüncelerdir. Atasözleri ait oldukları toplumun duygu, düşünce ve tutumundan izler taşır ve gelecek nesillere yol gösterir. Herkesçe kabul edilen, yargı bildiren kalıplaşmış, genel kural niteliğinde olan, uzun bir gözlem ve deneme sonucu ortaya çıkan kısa ve özlü sözlerdir (Aksoy, 1988, s.15-17).

Aslı Der'in incelenen eserlerin taranan sayfalarında atasözleriyle ilgili bulguya rastlanmamıştır.

3.5.3. Yansıma Sözler

“Genelde, varlıkların tekil ya da karşılıklı hareketleri sonucu oluşan amaçlı amaçsız sesler ile özelde canlıların türlü durumlara gösterdikleri sesel tepkilerin, bir devinime sanal olarak koşulan ses dizilerinin insan diline alınmış biçimlerine yansıma denir” (<http://dad.boun.edu.tr/download/article-file/52725> adresinden 01.08.2019 tarihinde erişildi).

Aslı Der'in incelenen eserlerindeki yansıma sözlerle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

“Sabah küçük kızı Prenses Alina yanına gelip, ne kadar çok sıkıldığını, yeni masallar dinlemezse sıkıntıdan patlayacağını, neredeyse bağırarak anlatmıştı.” (K.C.Ş., s. 11)

“Şeroks'un dizleri korkudan tir tir titriyor, kalbi güm güm atıyordu.” (K.C.Ş., s. 16)

“Zaten gözlerim var benim. Kanatların üstündeki şu çirkin yeşil benekler ne kadar da gereksiz, diye mırıldandı.” (K.C.Ş., s. 23)

“Duydukları karşısında havalara zıplayıp, çığlık atmamak için kendini zor tutuyordu.” (K.C.Ş., s. 93)

“Şeroks, hoplayıp zıplayarak evin içinde dans eden devi şaşkınlıkla izledi.” (K.C.Ş., s.93)

“Artık sabredecek gücüm kalmadı! diye homurdanıyordu.” (K.C.Ş., s. 101)

“Artavil sayesinde Masallar Ülkesi yine neşeli çocuk sesleriyle çınlamaya başladı.” (K.C.Ş., s. 178)

- “Eğer başarabilirlerse enfes olur,’ diye mırıldandı. (B.T., s. 9)
- “Kapının açılmasıyla birlikte tüm gücünü toplayıp yerinden fırladı.” (B.T., s. 15)
- “Aptal fare!..’ diye mırıldandı.” (B.T., s. 16)
- “Hoplayıp zıplayarak odada dans etti, tıhaf sesler çıkardı, hatta Şeroks’u öpmek için havalara sıçradı.” (B.T., s. 98)
- “Miyk, iyk? Dedi kaşlarını çatarak.” (B.T., s. 106)
- “Fare Pibo homurdanarak pencereye koşturdu.” (B.T., s. 106)
- “Bitirdiğinde, elinde bir deste kâğıt tutuyor ve neşeyle zıplıyordu.” (B.T., s. 107)
- “Koşturmaktan minik kalbi hala küt küt atıyordu.” (B.T., s. 107)
- “Dışardan sadece, ‘İyk, iyk, miyk!’ diye duyulan sesler çıkaran Pibo aslında onlara şöyle diyordu:” (B.T., s. 187)
- “Pibo daha sözlerini bitirmeden, ‘İyk, iyk!’ diye bağrıışan fare ordusu ortadan toz olmuştu bile.” (B.T., s. 188)
- “Sözcüklerine ve konuşmasına yeniden kavuştuğu için sevinçten deliye dönen Pibo yerinde duramıyor, zıp zıp zıplıyordu.” (B.T., s. 189)
- “Sesi sarayın bahçesinde gürledi.” (B.T.,s. 192)
- “Paramparça olmuş kavanozdan saçılan cam kırıkları ayaklarının altında çıtırdadı.” (B.O, s. 10)
- “Oysa sarayın koridorlarında, nöbetçi muhafızların telaşlı fısıltıları artarak sürüyordu.” (B.O, s. 12)
- “Prenses Foreri’nin gergin sesi koridorları çınlattı.” B.O, (s. 17)
- “Prenses Foreri düşüncelere dalmışken, Saray Başmuhafızı Gola sıkıntıyla mırıldandı.” (B.O, s. 18)
- “Güzel, güzel.’ diye mırıldandı Poturas keyifle.” (B.O, s. 106)
- “Dondurmalar, üzümler, pastalar arasında geçen masal yaşamına elveda de Hortim,’diye mırıldandı, kendinden başka kimsenin duyamayacağı bir sesle.” (B.O, s. 107)
- “Size kurduğum tuzağa böyle kolayca düşeceksiniz deme ki,’ diye mırıldandı keyifle.” (B.O, s. 112)
- “O sırada odanın kapısı tıklatıldı, muhafız başını korkarak uzattı ve Bilge Dotro’nun görüşme isteğini haber verdi.” (B.O, s. 199)

“Sis koyulaştıkça mırıltılar yükseliyor, Poturas’ın da dikkati dağılıyordu.” (B.O, s. 200)

“Tek bir çıt bile çıkmamıştı kalabalıktan.” (B.O, s. 203)

“‘Görüreceğiz!’ diye tısladı Hortim’e, taht odasını terk etmeden önce.” (B.O, s. 206)

“Sarayın koridorları Alina ve Şeroks’un fısıldaşarak yaptıkları konuşmaların sesiyle doluydu.” (B.O, s. 206)

“Masallar Ülkesi’nde yaşayan herkes başını yastığa koyduğu gibi mışıl mışıl uyumasını bildi.” (B.O, s.208)

Eserlerin incelenen sayfalarında toplamda, 31 tane yansıma söz kullanılmıştır. Küçük Cadı Şeroks’ta yedi defa, Büyük Tuzak’ta ve Barış Odaları’nda ise on ikişer defa yansıma söz yer almıştır.

Tablo 5: Küçük Cadı Şeroks'ta Bulunan Yansıma Sözcükler Tablosu

Patlamak	Zıplamak	Çınlamak
Güm güm	Hoplayıp zıplamak	
Mırıldanmak	Homurdanmak	

Tablo 6: Büyük Tuzak'ta Bulunan Yansıma Sözcükler Tablosu

Mırıldanmak	Miyk, iyk	Küt küt
Fır	Homurdanmak	Zıp zıp zıplamak
Hoplayıp zıplamak	Zıplamak	Gürlemek

Tablo 7: Barış Odaları'nda Bulunan Yansıma Sözcükler Tablosu

Çıtırdamak	Tıklatmak	Fısıldamak
Fısıltı	Mırıltı	Mışıl mışıl
Çınlamak	Çıt	
Mırıldanmak (3)	Tıslamak	

3.5.4. İkilemeler

İkilemeler anlamı kuvvetlendiren, sözün etkisini artıran kavramlardır (Aşçı, 2015). İkilemeler anlamı pekiştirerek anlatımı güçlendirmek için aynı sözcüğün kısmen ya da tamamen tekrarı ile, zıt anlamlı sözcüklerin ya da eş anlamlı sözcüklerin yan yana getirilmesiyle elde edilmektedir (Çoraklı, 2001).

Aslı Der'in incelenen eserlerindeki ikilemelerle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

“Ne kadar güzel bir gün, diyordu kendi kendine Şeroks.” (K.C.Ş., s. 13)

“Şeros’un dizleri korkudan tir tir titriyor, kalbi güm güm atıyordu.” (K.C.Ş., s. 16)

“Şeroks olsa olsa onun bir kolu kadardı.” (K.C.Ş., s. 16)

“Karşısında tir tir titreyen Şeroks’a bakıp gülümsedi ve onu saraya getirtmesinin nedenini anlatmaya başladı.” (K.C.Ş., s. 16)

“Minik kızım yeni masallar için yanıp tutuşmasa, seni şuracıkta aslanlarıma yem yapardım.” (K.C.Ş., s. 18)

“Prens Hortim bunları söyler söylemez, Şeroks’un sırtında iki kocaman, çirkin kanat belirdi.” (K.C.Ş., s. 18)

“Henüz kanatlarına alışmadan ve doğru düzgün toparlanamadan, ikinci günün gecesinde kendini yine bir rüzgâr bulutunun içinde buldu.” (K.C.Ş., s. 18)

“Sağına döndü, soluna döndü; kanatlarını yavaş yavaş açıp kapadı.” (K.C.Ş., s. 22)

“Sağa sola bakındı; dört bir yanı türlü renklerle çevrilmişti.” (K.C.Ş., s. 23)

“Şeroks şaşkın şaşkın çevresine bakınırken, bir tavşanın göle doğru geldiğini fark etti.” (K.C.Ş., s. 23)

“‘Şeroks,’ dedi minik cadı, isteksiz isteksiz.” (K.C.Ş., s. 23)

“Tavşanı, şöyle tepeden tırnağa süzdü ve elinde olmadan bir kahkaha attı.” (K.C.Ş., s. 23)

“Sonunda yemek bitmiş, Şeroks hızlı hızlı yediği için yorgun düşmüştü.” (K.C.Ş., s. 92)

“Evim sıcaktır ve bol bol da yiyeceğim var,” dedi. (K.C.Ş., s. 92)

“Şeroks, hoplayıp zıplayarak evin içinde dans eden devî şaşkınlıkla izledi.” (K.C.Ş., s.93)

“Dünya’da yaşayan en ufak tefek, ama aynı zamanda da en şirin devim.” (K.C.Ş., s. 94)

“Küçük arkadaşı belli ki düşüncelere dalıp gitmişti.” (K.C.Ş., s. 94)

“‘Üzüntüye bire birdir,’ dedi dev kahkahalar atarak.” (K.C.Ş., s. 95)

“Bunun üzerine Şeroks, tam tamına dört saat boyunca Masallar Ülkesi’ni, Prensi Hortim’i, Süsler Ormanı’nı ve Dev Kordora’nın evine gelene kadar başından geçenleri bir bir anlattı. (K.C.Ş., s. 96)

“Bunun üzerine Şeroks, tam tamına dört saat boyunca Masallar Ülkesi’ni, Prens Hortim’i, Süsler Ormanı’nı ve Dev Kordora’nın evine genle kadar başından geçenleri bir bir anlattı.” (K.C.Ş., s. 96)

“Rahat rahat dolaşarak, köyü tanıyabilirdi.” (K.C.Ş., s. 99)

“Çocuk, Şeroks’u umursamadan hızlı hızlı yoluna devam etti.” (K.C.Ş., s. 99)

“Nasıl olur da onu görmezden gelip, böyle çekip giderdi bu çocuk? (K.C.Ş., s. 99)

“Elinde uzun bir baston vardı ve kesik kesik öksürüyordu.” (K.C.Ş., s. 100)

“Neyse,neyse.” (K.C.Ş., s. 100)

“Elbette, çömlek, dedi yaşlı adam, ters ters Şeroks’a bakarak.” (K.C.Ş., s. 101)

“Ertesi sabah, Süsler Ormanı henüz güne başlamadan, kocaman bir toz bulutu çevreyi kapladı ve yorgunluktan bir ağacın altında uyuyakalmış Artavil ve Şeroks’u sarıp sarmaladı.” (K.C.Ş., s. 176)

“Şeroks onu herkesle tek tek tanıştırdı, Prens Hortim’in huzuruna çıkardı.” (K.C.Ş., s. 177)

“Büyük küçük herkes bu eğlenceli partiye katılmak, birbirinden leziz çeşit çeşit dondurmanın tadına bakmak üzere, süslenip püslenip saraya geldi.” (K.C.Ş., s. 177)

“Ailesine ve uçan süpürgesine kavuşmanın heyecanı içindeki Şeroks, Prens Hortim’e ve Masallar Ülkesi halkına, Dünya’ya yaptığı yolculuğu anlattı uzun uzun.” (K.C.Ş., s. 178)

“Gülüşmelerin ardı arkası kesilmedi.” (K.C.Ş., s. 178)

“Günler günleri kovaladı ve gün geldi Artavil sevgili ailesini çok özlediğini fark etti.” (K.C.Ş., s. 178)

“Ben yine gelirim, deyiverdi zar zor duyulan bir sesle.” (K.C.Ş., s. 180)

“Çünkü, Dünya’ya gidip gelmenle ilgili önemli bir gerçeği anlatmak istiyorum sana.” (K.C.Ş., s. 180)

“Şimdiye dek hiç kimse Masallar Ülkesi 'yle Dünya arasında istediği gibi gidip gelemiyordu.” (K.C.Ş., s. 180)

“Dolayısıyla, sen her iki tarafa da istediğin kadar gidip gelebilir ve gittiğin yerde istediğin kadar yaşayabilirsin.” (K.C.Ş., s. 181)

“Ben artık Masallar Ülkesi masalcısıyım, diye mırıldandı şaşkın şaşkın.” (K.C.Ş., s. 181)

“Dünya'ya yaptığı yolculuğu, orada edindiği arkadaşları anıyor sık sık.” (K.C.Ş., s. 183)

“Kızına sıkı sıkı sarılan Prens Hortim, ‘Vişne değil, tatlı kızım,’ dedi düşünceli bir sesle.” (B.T., s. 11)

“Masallar Ülkesi'nin en değerli arşivlerinin saklandığı odada oradan oraya koşuşturan minik farenin midesi bulanıyordu.” (B.T., s. 13)

“Hem yaptıklarından ötürü kendini mide bulantısından düşüp bayılacakmış gibi hissetmezdi de.” (B.T., s. 14)

“Büyücü Timma bir yandan, ‘Neden bütün kötü şeyler beni bulur?’ diye kendi kendine söylüyor, bir yandan da Arşiv Odası'nın duvarlarını kaplayan büyük kitaplıkta dizili kalın dosyalara, defterlere, kitaplara göz gezdiriyordu.” (B.T., s. 16)

“Hoplayıp zıplayarak odada dans etti, tıhaf sesler çıkardı, hatta Şeroks'u öpmek için havalara sıçradı.” (B.T., s. 98)

“Kendi kendine konuşur gibiydi.” (B.T., s. 98)

“Minik fare kendini bildi bileli hep aynı dili konuşuyordu.” (B.T., s. 98)

“Şeroks, aklından geçenlerin hızına yetişemediğini ve düşüncelerini minik fareye doğru düzgün aktaramadığını hissetti.” (B.T., s. 99)

“Annesi bir keresinde, böyle durumlarda aklından geçenleri alt alta yazarak daha anlaşılır hale getirmesini önermişti.” (B.T., s. 99)

“Ama bir yandan da olup bitenler Şeroks'la arkadaş olmasını sağladığı için, Prens Milla'ya neredeyse teşekkür etmek geliyordu içinden.” (B.T., s. 99)

“Şeroks ve Fare Pibo derin bir uykuya daldığında, sarayın odalarından birinde yatıp uyumak yerine planlar yapmayı tercih eden biri vardı.” (B.T., s. 100)

“Gecenin sessizliğinde kavga eden kargaların çığlıkları sarayın avlusunda yankılanırken, Prens Milla ne olursa olsun Masallar Ülkesi’ni ele geçireceğini bir kez daha kendi kendine tekrarladi.” (B.T., s. 101)

“Onlar olmazsa olmaz!’ diye bağırdı yaşlı bir bahçıvan. (B.T., s. 101)

“Prens Hortim suskunluğunu bozmadan sarayın bahçesinde toplanan kalabalığı seyrededursun, Prens Milla her kafadan ayrı sesin çıktığı topluluğa bakar bakmaz kusursuz bir plan yapıverdi.” (B.T., s. 103)

“Kalabalık bir anda suspus oldu.” (B.T., s. 103)

“Az önce bağırıp çağırınların şikâyet dolu sesleriyle çınlayan bahçede şimdi çıt çıkmıyordu.” (B.T., s. 103)

“Güneş çoktan doğmuştu, ama kalın perdelerin ardında karanlık olan odada Fare Pibo hâlâ mışıl mişil uyuyordu.” (B.T., s. 105)

“Kalın perdenin arkasına geçti ve sarayın bahçesinde yavaş yavaş dağılan kalabalığı gördü.” (B.T., s. 106)

“Milla’nın sabah sabah ne dolaplar çevirdiğini öğrenmeliydi.” (B.T., s. 106)

“Fare Pibo’nun olan biteni öğreneceğinden emindi.” (B.T., s. 106)

“Şeroks masaya geçer geçmez aklına harika bir düşünce geldi.” (B.T., s. 107)

“‘Bildiklerini anlatması uzun sürse de artık neler olup bittiğini öğrenebileceğim,’ dedi kendi kendine.” (B.T., s. 107)

“Koşturmaktan minik bacakları kopacakmış gibi ağrıyor, kalbi hâlâ küt küt atıyordu.” (B.T., s. 107)

“Borga, cevaplayamayacağını bile bile minik fareye, ‘Bu kadar güzel bir yer neden terk edilmiş olabilir?’ diye sordu.” (B.T., s. 186)

“Borga’nın yavaşça kapattığı defterin eskimiş görünen deri cildi yenilenerek pırıl pırıl ışıldadı.” (B.T., s. 188)

“Duyduğu sesin kendine ait olduğunu anladığı anda da çığlık çığlığa bağırıp, taklalar atmaya başladı.” (B.T., s. 189)

“Sözcüklerine ve konuşmasına yeniden kavuştuğu için sevinçten deliye dönen Pibo yerinde duramıyor, zıp zıp zıplıyordu.” (B.T., s. 189)

“Şeroks yerinde duramıyor, anne ve babasına sarılıp onları öpüyor, zıplayarak dans ediyor, Lutta’yla kucaklaşıyor, Alina’yla el ele tutuşup dönüyordu.” (B.T., s. 190)

“Ardından fazla uzatmadan, Prens Artora'nın lanetini, Prens Milla'nın gerçekte nasıl biri olduğunu, sözcüklerin kaybolmasının Masallar Ülkesi'nin sonunu nasıl hazırladığını ve Küçük Cadı Şeroks'un buna nasıl cesaretle karşı koyduğunu bir bir anlattı.” (B.T., s. 191)

“‘Senin kadar güçlü ve bu ülkede senin kadar hakkı olan, akrabaları!’ dedi sinsi sinsi gülerken.” (B.T., s. 192)

“Eninde sonunda bu ülkeyi ele geçireceğim!” (B.T., s. 192)

“Prens Hortim duydukları karşısında yüzünün allak bullak oluvermesini engelleyemedi.” (B.T., s. 192)

“Yalnız değildi; onunla birlikte sarayın bahçesini dolduran büyük kalabalık da şaşkın, suspus olmuştu. (B.T., s. 192)

“Prens Milla sözlerini bitirir bitirmez hırsıyla arkasını döndü ve gözden kayboldu.” (B.T., s. 193)

“Yine de Prens Hortim'in sehpaye bıraktığı yarısı boş reçel kavanozu sarsıntıyla yere düştü, büyük bir gürültü çıkararak tuzla buz oldu.” (B.O, s. 9)

“Alina, kan ter içinde uyandığında hala korkudan titriyordu.” (B.O, s. 11)

“Hortim, karnını tıka basa doyurup bir kenarda uyuyakalmış olsa işleri çok kolaydı.” (B.O, s. 13)

“Gola, genç adamın yanına ulaştığı anda dört muhafız daha soluk soluğa onlar katıldı.” (B.O, s. 20)

“Poturas uzun boylu, güçlü kuvvetli gence ve biraz gerisinde duran, akli zehir gibi çalışan tıknaz adama bakıp biraz düşündü.” (B.O, s.106)

“Sonra kitabın sayfalarını özenle çevirmeye başladı ve eline aldığı kalemle hızlı hızlı bir şeyler karaladı.” (B.O, s.106)

“Var olanlar da hoyratça sağa sola saçılmıştı.” (B.O, s.109)

“Bilge Dotro'nun karısı Epuna, Kraliçe Foreri ile göz göze gelmekten kaçınarak sözlerini bitirdi.” B.O, (s.123)

“Sis yavaş yavaş açılırken, insanlar neredeyse soluk bile almadan Hortim'i can kulağıyla dinledi.” (B.O, s.204)

“Masallar Ülkesi'nde yaşayan herkes başını yastığa koyduğu gibi mışıl mışıl uyumasını bildi.” (B.O, s.208)

Eserlerin incelenen sayfalarında toplamda seksen altı defa ikileme kullanılmıştır. En çok ikilemenin kullanıldığı eser ise Küçük Cadı Şeroks'tur.

Tablo 8: Küçük Cadı Şeroks'ta Bulunan İkilemeler Tablosu

Kendi kendine	Tepeden tırnağa	Neyse neyse
Tir tir (2)	Hızlı hızlı (2)	Ters ters
Güm güm	Bol bol	Sarıp sarmalamak
Olsa olsa	Hoplayıp zıplayıp	Tek tek
Yanıp tutuşmak	Ufak tefek	Çeşit çeşit
Söyler söylemez	Dalıp gitmek	Süslenip püslenip
Doğru düzgün	Bire bir	Uzun uzun
Yavaş yavaş	Tam tamına	Ardı arkası
Açıp kapamak	Bir bir (2)	Günler günleri
Sağa sola	Rahat rahat	Zar zor
Şaşkın şaşkın (2)	Çekip gitmek	Gidip gelmek
İsteksiz isteksiz	Kesik kesik	Sık sık

Tablo 9: Büyük Tuzak'ta Bulunan İkilemeler Tablosu

Sıkı sıkı	Olursa olsun	Bile bile
Oradan oraya	Olmazsa olmaz	Pırıl pırıl
Düşüp bayılmak	Bakar bakmaz	Çılgık çılgığa
Kendi kendine (4)	Suspuz	Zıp zıp
Hoplayıp zıplamak	Bağırıp çağırarak	El ele
Bildi bileli	Mışıl mışıl	Bir bir
Doğru düzgün	Yavaş yavaş	Sinsi sinsi
Alt alta	Sabah sabah	Eninde sonunda
Olup bitti (3)	Geçer geçmez	Allak bullak
Yatıp uyu	Küt küt	Bitirir bitirnez

Tablo 10: Barış Odaları'nda Bulunan İkilemeler Tablosu

Tuzla buz	Güçlü kuvvetli		Yavaş yavaş
Kan ter	Hızlı hızlı		Mışıl mışıl
Tıka basa	Sağa sola		
Soluk soluğa	Göz göze		

3.5.5. Kalıp Sözcükler

Kalıp sözcükler Türkçe'nin zenginliğini yansıtan, Türk kültürüne ait unsurları içinde barındıran dil öğeleridir (Bilgin, 2006). Kalıp sözcükler iletişim durumlarına göre hazır sözcüktür ve herkes tarafından bilindiği için iletişimi de kolaylaştırır. Hasta olan birine "geçmiş olsun" kalıp sözcüğü kullanılır, insanlar bu durumda ne diyeceğini düşünmek zorunda kalmaz bu sayede ve alıcı da iletenin mesajını kolaylıkla anlayabilir. Kalıp sözcükler, tek sözcük şeklinde de bulunabilmektedir. Bu özelliği ile atasözü ve deyimden ayrılmaktadır (Gökdayı, 2008).

Aslı Der'in incelenen eserlerindeki kalıp sözcüklerle ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

"*Sarayıma hoş geldin, minik cadı Şeroks!*" deyince, sarayın bütün camları titredi." (K.C.Ş., s. 16)

"*İyi günler, Sayın Prens'im!*" diyebildi sonunda, kısık bir sesle." (K.C.Ş., s. 16)

"*Şeroks'un güne merhaba dediği bu güzel yer, Süsler Ormanı'ydı.*" (K.C.Ş., s. 23)

"*'Merhaba,' dedi tavşan, Şeroks'a yaklaşınca. 'Benim adım, Ozzi. Peki, ya sen kimsin.'*" (K.C.Ş., s. 23)

"*Çok özür dilerim, içeri gelmez misin?*" (K.C.Ş., s. 92)

"*Özür dilerim, küçük arkadaşım.*" (K.C.Ş., s. 93)

"*İyi ki, Lokta'yla karşılaşmışım, diye düşündü.*" (K.C.Ş., s. 94)

"*'Kusura bakma,' dedi Şeroks.*" (K.C.Ş., s. 94)

"*Lütfen bana izin ver de gidip köylülerle görüşeyim.*" (K.C.Ş., s. 97)

"*Umarım, her şey düşündüğün gibi olur.*" (K.C.Ş., s. 98)

"*Elbette, en iyi dinleyicisi de küçük cadı Şeroks'tu.*" (K.C.Ş., s. 178)

"*'Pekâlâ,' dedi Hortim gülümseyerek.*" (K.C.Ş., s. 178)

"*Hoş geldin, Artavil, dedi neşeli bir sesle.*" (K.C.Ş., s. 179)

"*Artavil hepsine ve sevgili arkadaşı Şeroks'a yakında görüşmek dileğiyle veda etti.*" (K.C.Ş., s. 182)

"*Artavil'in hoşça kalın diyen sesi toz bulutunun içinde duyulmaz oldu ve Masallar Ülkesi'nin yeni masalcısı Artavil, Dünya'ya doğru uzaklaştı.*" (K.C.Ş., s. 182)

“Büyücü Timma teşekkür ederek yerden doğrulurken, deri kaplı kalın defteri de kolumun altına sıkıştırdı.” (B.T., s. 17)

“Yardımanız için çok teşekkür ederim size.” (B.T., s. 18)

“Ben kendimi bildim bileli bu bayramın adı, Çat-Kapı Bayramı’dır.” (B.T., s. 104)

“Tembel teneke, sana söylüyorum!” (B.T., s. 105)

“Sevgili dostlarım! Nöbetçi fareler! Müjde!” (B.T., s. 188)

“Yaşasın!’ diye bağırdı Pibo mutlulukla.” (B.T., s. 189)

“Sevgili halkım, sözcüklerimizi tamamen kaybetmek üzereyken geri kazandık.” (B.T., s. 195)

“Son olarak, büyük bir görevi başarıyla yerine getirerek bizi bu lanetten kurtaran Küçük Cadı Şeroks’a hepimizin önünde teşekkür etmek istiyorum.” (B.T., s. 194)

“Küçük cadiya göz kırpan Prens Hortim, ‘Sana minnettarız, Şeroks!’ diye devam etti.” (B.T., s. 194)

“Yaşlı masalçı Lutta, çırak Borga, Fare Pibo ve uzaklardaki tarihçi dostumuz Puara’ya da cesaretleri ve yardımları için çok teşekkür ediyorum.” (B.T., s. 194)

“Harika!’ diye bağırabildi yalnızca ve arkadaşına sarıldı.” (B.T., s. 194)

“Bahçeyi dolduran kalabalık hep bir ağızdan ‘Yaşasın!’ diye bağırırken, Prens Milla da uzaklarda, Sesler Ülkesi’ne doğru at koşturuyordu.” (B.T., s. 196)

“Yer yarılıp da içine girmedi ya koca Hortim!” (B.O, s.17)

“Sanki tam da Prens Foreri’nin dediği gibi yer yarılmış ve Prens Hortim içine girmişti. (B.O, s.18)

“Elbette, kulübeye girince çok dikkatli oluruz.” (B.O, s.109)

“Sevgili dostum Dotro, halka bir konuşma yapsam diyorum, ne dersin?” (B.O, s.199)

“Elbette kralım,’ diye atıldı Dotro.” (B.O, s.199)

“Tekrar teşekkürler Şeroks! Masallar Ülkesi için yaptığın ve gelecekte yapacağın her güzel şey için çok teşekkürler!” (B.O, s.203)

“Tüm gençlere daha fazla eğitim için sarayın kapıları her zaman açık, unutmayın.” (B.O, s.204)

Eserlerin incelenen sayfalarında toplamda otuz üç defa kalıp söz kullanılmıştır. En çok kalıp söz ise Küçük Cadı Şeroks'ta yer almıştır.

Tablo 11: Küçük Cadı Şeroks'ta Bulunan Kalıp Sözler Tablosu

Hoş geldin	Kusura bakma
İyi günler	Lütfen
Merhaba	Umarım
Benim adım...Peki, ya sen kimsin	Elbette
Çok özür dilerim	Pekâlâ
Özür dilerim	Yakında görüşmek dileğiyle
İyi ki	Hoşça kalın

Tablo 12: Büyük Tuzak'ta Bulunan Kalıp Sözler Tablosu

Tebrik ederim	Müjde
Kendimi bildim bileli	Yaşasın
Tembel teneke	Sana minnettarız
Sevgili ...	Harika

Tablo 13: Barış Odaları'nda Bulunan Kalıp Sözler Tablosu

Elbette (2)	Kapım her zaman açık
Sevgili...	

4. BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. SONUÇ

Ailede başlayan eğitim okul yaşamıyla devam eder. Okullar yalnızca öğretim yapan kurumlar değildir. Okullarda bireyi tüm yönleriyle geliştirmek, hayatı boyunca gerekli olacak bilgi ve becerileri bireye kazandırmak için öğretimin yanında eğitim de verilmektedir. Bu eğitimlerden birisi de değerler eğitimidir.

Değerler sağlıklı birey, sağlıklı toplum yetiştirmede en önemli etkenlerden biridir. Değer kazanımına en büyük katkıyı da dersin içeriği gereği Türkçe dersi sağlamaktadır. Türkçe dersleri de çoğunlukla metin üzerinden işlenmektedir. Bu nedenle hem dil özelliklerini tam olarak içeren hem de değerleri bireylere kazandırabilecek metinlerin seçilmesi önem arz etmektedir.

Bu nedenle son zamanlarda çocuklar için yazılmış eserlerin değerler eğitimi ve Türkçe öğretimine katkısını inceleyen çalışmalar yapılmaktadır. Yapmış olduğumuz çalışma da bu çalışmalardan biridir. Son zamanlarda adı duyulan ve önemli ödüller alan yazar Aslı Der'e ait üç çocuk kitabı değerler eğitimi ve Türkçe öğretimine yaptığı katkı bakımından incelenmiştir. Çalışma sonucunda üç eserde toplamda 193 yerde değerlere yer verildiği, en çok ise aile birliğine önem verme değerinin ele alındığı görülmüştür. Türkçe öğretimi bakımından da üç eserin taranan sayfalarında toplamda 109 tane deyim, 31 tane yansıma söz, 86 tane ikileme ve 33 tane kalıp söz kullanılmıştır. Eserlerde atasözü kullanılmamıştır.

İncelenen eserlerden Küçük Cadı Şeroks'ta en çok aile birliğine önem verme değeri yer almaktadır. Eserde yer verilen değerler en çok yer verilenden en az yer verilene doğru aile birliğine önem verme, yardımseverlik, sevgi, adalet, estetik, sorumluluk, özgürlük, çalışkanlık, dürüstlük, bilimsellik ve tasarruf değeri şeklinde sıralanabilir. Eserde dayanışma, duyarlılık, eşitlik, saygı ve vatanseverlik değerleri ile ilgili bulguya rastlanmamıştır. Bu nedenle Küçük Cadı Şeroks isimli eserin bu değerlerin aktarımında kullanılması uygun değildir yorumunda bulunulabilir.

Büyük Tuzak isimli eserde de en çok yer verilen değer aile birliğine önem verme değeridir. Eserde yer verilen değerler en çok yer verilenden en az yer verilene doğru aile birliğine önem verme, sevgi, dürüstlük, yardımseverlik, barış, estetik, çalışkanlık, duyarlılık, sorumluluk saygı, vatanseverlik, adalet, bağımsızlık, dayanışma, özgürlük, eşitlik şeklinde sıralanabilir. Eserde bilimsellik ve tasarruf değerleriyle ilgili bulguya rastlanılmamıştır. Bu nedenle eserin bu değerlerin

aktarımında kullanılması uygun değilken diğer değerleri içermesi yönüyle değerler eğitiminde kullanılması uygundur sonucuna ulaşılabılır.

Son olarak da Barış Odaları isimli esere değerler eğitimi açısından bakıldığında en çok yer verilen değerden en az yer verilen değere doğru aile birliğine önem verme, yardımseverlik, sevgi, barış, dürüstlük, saygı, adalet, sorumluluk, bilimsellik, dayanışma, bağımsızlık, çalışkanlık ve eşitlik şeklinde değerler sıralanabilir. Eserde duyarlılık, estetik, özgürlük, tasarruf ve vatanseverlik değerleri ile ilgili bulguya rastlanılmamıştır. Eserin aile birliğine önem verme, yardımseverlik ve sevgi değerlerinin aktarımında kullanılması uygundur sonucuna ulaşılabılır.

Küçük Cadı Şeroks'a Türkçe öğretimine yaptığı katkı bakımından bakıldığında eserde 33 tanesi farklı, tekrarlananlarla birlikte 46 tane deyim; 7 tane yansıma söz; 36 tanesi farklı, tekrarlananlarla birlikte 40 tane ikileme ve 14 tanesi farklı tekrarlananlarla birlikte 16 tane de kalıp söz yer almaktadır. Atasözüne yer verilmediği görülmüştür. Deyim, ikileme ve kalıp söz dağılımına bakıldığında eser Türkçe öğretimine katkı sağlamaktadır yorumu yapılabilir.

Büyük Tuzak'a Türkçe öğretimine yaptığı katkı bakımından bakıldığında eserde 49 tanesi farklı, tekrarlananlarla birlikte 62 tane deyim; 9 tanesi farklı tekrarlananlarla birlikte 12 tane yansıma söz; 30 tanesi farklı, tekrarlananlarla birlikte 36 tane ikileme ve 8 tanesi farklı tekrarlananlarla birlikte 14 tane de kalıp söz yer almaktadır. Atasözüne yer verilmediği görülmüştür. Deyim, ikileme, yansıma söz ve kalıp söz dağılımına bakıldığında eser Türkçe öğretimine katkı sağlamaktadır yorumu yapılabilir.

Barış Odaları'na Türkçe öğretimine yaptığı katkı bakımından bakıldığında eserde 40 tanesi farklı, tekrarlananlarla birlikte 50 tane deyim; 10 tanesi farklı tekrarlananlarla birlikte 12 tane yansıma söz; 10 tane ikileme ve 3 tanesi farklı tekrarlananlarla birlikte 4 tane de kalıp söz yer almaktadır. Atasözüne yer verilmediği görülmüştür. Deyim, ikileme ve yansıma söz dağılımına bakıldığında eser Türkçe öğretimine katkı sağlamaktadır yorumunda bulunulabilir.

4.2. ÖNERİLER:

- Türkçe ders kitapları için uygun metinlerin seçiminde, üzerinde çalışma yapılmış ve uygun bulunmuş eserlerden yararlanılması değer aktarımına ve Türkçe öğretimine katkı sağlayabilir.
- Araştırmamızda incelenen Küçük Cadı Şeroks isimli eserden aile birliğine önem verme ve yardımseverlik değerlerinin aktarımında ve deyimler ile ikilemelerin öğretiminde yararlanılabilir.
- Araştırmamızda incelenen Büyük Tuzak isimli eserden ana dili konusunda duyarlılık kazandırma açısından, aile birliğine önem verme ve sevgi değerlerinin aktarımında ve deyim, ikileme ve yansıma söz öğretiminde yararlanılabilir.
- Araştırmamızda incelenen Barış Odaları isimli eserden aile birliğine önem verme, yardımseverlik ve sevgi değerlerinin aktarımında ve deyim, ikileme ve yansıma söz öğretiminde yararlanılabilir. Ayrıca bu eser barışın önemini, akılcı ve sorgulayıcı düşünmenin ne kadar önemli olduğunu göstermesi ve akıcı, sürükleyici bir dile sahip olması bakımından öğrencilere okumaları için önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Akkoyun, F. (1993). Saygı Kavramına Transaksiyonel Analiz (TA) Açısından Bakış. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1, 16-17.
- Aksan, D. (1999). *Türkçenin Gücü*. İstanbul: Bilgi Yayınevi.
- Aksoy, Ö.A. (1988a). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 1* (s.15-17). İstanbul: İnkılap Yayınevi
- Aksoy, Ö.A. (1988b). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 1* (s.40). İstanbul: İnkılap Yayınevi
- Aktaş, Ö. ve Safran, M. (2013). Evrensel Bir Değer Olarak Barış ve Barış Eğitiminin Tarihiçesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 172, 131-150.
- Aktepe, V. (2016). Ailede Değerler Eğitimi ve Program İhtiyacı. s.77-94, *Farklı Yönleriyle Değerler Eğitimi*, (Editörler: R. Turan ve K. Ulusoy). Ankara: Pegem Akademi.
- Alacapınar, F. ve Sönmez, V. (2011). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Alihalil, E. (2015). *Christine Nöstlinger'in Ilse ist Weg ve Aslı Der'in Defne'yi Beklerken Yapıtlarında Anne- kız İlişkinin Pedagojik Eleştirisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Arslan, A. ve Ulusoy, K. (2016). Değerli Bir Kavram Olarak Değer ve Değerler Eğitimi. s.1-6, *Farklı Yönleriyle Değerler Eğitimi*, (Editörler: R. Turan ve K. Ulusoy). Ankara: Pegem Akademi
- Aşçı, U. D. (2015). İngiltere'deki Türkçe Konuşan Toplumun Konuşma Dilinde Rastlanılan İkillemeler Üzerine. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(37), 221-246.
- Aytaş, G. ve Yalçın, A. (2016). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Baş, B. (2014). Çocuk Edebiyatı. s. 486-511, *Türkçe Öğretimi El Kitabı*, (Editörler: A. Güzel ve H. Karatay). Ankara: Pegem Akademi.
- Baş, B. (2015). *Türkçe Öğretimi Açısından Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bıçak, N. ve Alver, M. (2018). 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'na İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2480-2501.
- Bilgin, M. (2006). *Anlamdan Anlatıma Türkçemiz*. 2. Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık.

- Calp, M. Ve Calp, Ş. (2016). *Özel Eğitim Alanı Olarak Türkçe Öğretimi*. Ankara: NobelYayınları.
- Can, D. T. (2014). *Çocuk Edebiyatı Giriş*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Can, D. T. (2014). *Çocuk Edebiyatı Kuramsal Yaklaşım*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Çelik, S. (2016). *Necdet Neydim'in Çocuk Edebiyatı Eserlerinde Değer Eğitimi ve Bu Eserlerin Türkçe Öğretimine Katkısı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Çoraklı, Ş. (2001). Türkçe'nin Yaratma Gücü: İkilemeler. *A.Ü .Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*,17,53.
- Der, A. (2015). *Darmadağın*. İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Der, A. (2015). *Defne'yi Beklerken*. İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Der, A. (2016). *Küçük Cadı Şeroks*. İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Der, A. (2016). *Barış Odaları*. İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Der, A. (2017). *Tehlikeye 3 Yolculuk*. İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Der, A. (2017). *Büyük Tuzak*. İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Der, A. (2019). *Kayıp Rüyacı*. İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Der, A. (2019). *Denek E.E.E.*. İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Duman, A. (2014). Türkçenin Öğretim Tarihine Bir Bakış. s. 71-86, *Türkçe Öğretimi El Kitabı*, (Editörler A. Güzel ve H. Karatay). Ankara: Pegem Akademi.
- Elgeren,F.Ş. (2018). Çocuk ve Çocuk Edebiyatı. s. 9-47, *Çocuk Edebiyatı*, Yolasığmazoğlu, H., Bilgen, M., Özdemir, O. ve Akdeniz, S., (Editör: S. Gülerer). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Ergenekon, S. (1996). *Tasarruf Eğilimini Etkileyen Sosyolojik Faktörler*. Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ergin, M. (2005). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım.
- Erişik, K. (2019). *Çocuk Edebiyatı Yazarı Hasan Kallimci'nin İlkokul Düzeyindeki Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.
- Gökçe, B. (2008). *Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk Öykülerinde Değer Eğitimi ve Öykülerin Türkçeye Katkısı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

- Gökdayı, H. (2008). Türkçede Kalıp Sözcükler. *Bilig*,44, 89-110.
- Gürel Z., Şahbaz, N. M. ve Temizyürek, F., (2016). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Güven, A.Z., (2014). *Değerler Eğitimi ve Türkçe Derslerinde Değerlerin Kullanımı*. Konya: Palet Yayınları.
- Hökelekli, H. (2013). *Ailede, Okulda, Toplumda Değerler Psikolojisi ve Eğitimi*. Ankara; Timaş Yayınları.
- Kaçmaz, G. (2018). *Cahit Zarifoğlu'nun Masallarının Değerler Eğitimi ve Söz Varlığı Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Kale, N. (2013). Nasıl Bir Değerler Eğitimi?. s.313-322, *Değerler ve Eğitimi*, (Editörler: R. Kaymakcan, S. Kenan, H. Hökelekli, Z.S. Arslan ve M. Zengin). İstanbul: Dem Yayınları.
- Kalın, Ö.U. ve Koçoğlu, E. (2017). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Bağımsızlık Değerine Karşı Metaforik Algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 419-434.
- Karagöz, Y. (2002). Liberal Öğretimde Adalet, Hak ve Özgürlük. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26, 267-295.
- Karagözlü, N. (2018). Sosyal Bilgiler Dersinde Vatanseverlik Değerinin Kazandırılmasında Kadın Kahramanların Yaşam Öykülerinin Kullanılması. *International Journal of Field Education*,4(2),97-110.
- Karaman, M. (2019). *Yücel Feyzioğlu'nun Eserlerinin Türkçe Eğitimi ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun.
- Kaya, M. (2012). *Emine Işınsoy'un Romanlarında Değer Eğitimi ve Bu Eserlerin Türkçe Öğretimine Katkısı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Kayadibi, N. (2011). Aslı Der'in 'Büyük Tuzak' Adlı Eserinin Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri Açısından İncelenmesi. 3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, 393-399.
- Kenan, S. (2013). Modern Eğitimin Oluşum Sürecinde Değerler Eğitimi Nasıl Zayıfladı?. s.275-285, *Değerler ve Eğitimi*, (Editörler: R. Kaymakcan, S. Kenan, H. Hökelekli, Z.S. Arslan ve M. Zengin). İstanbul: Dem Yayınları.
- Keskin, Y. ve Öğretici, B. (2013). Sosyal Bilgiler Dersinde "Duyarlılık" Değerinin Etkinlikler Yoluyla Kazandırılması: Nitel Bir Araştırma*. *Değerler Eğitimi Dergisi*,11, 143-181.

- Köseoğlu, F., Tümay, H. ve Budak, E. (2008). Bilimin Doğası Hakkında Paradigma Değişimleri ve Öğretimi ile İlgili Yeni Anlayışlar. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 221-237.
- MEB. (2017). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201783142827263-turkce.pdf> internet adresinden 10 Nisan 2019 tarihinde alıntılanmıştır.
- MEB. (2018). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. http://web.deu.edu.tr/ilyas/ftp/turkce_2018.pdf internet adresinden 10 Nisan 2019 tarihinde alıntılanmıştır.
- Oğuzkan, F. (2013). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Oran, G. (2015). *Yalvaç Ural'ın Çocuk Kitaplarında Değer Eğitimi ve Bu Eserlerin Türkçe Öğretimine Katkısı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Özbay, M. (2007). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özbay, M. (2008). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özdemir, Y. (2019). *Fehmi Gür'ün Seçilmiş Şiirlerinde Değerler Eğitimi ve Söz Varlığı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Özen, Y. (2013). Sorumluluk Duygusu ve Davranışı Ölçeğinin Geliştirilmesi Güvenirliği ve Geçerliliği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 7,343-344.
- Sağlam, H.İ., Tunar. T. (2018). İlkokul Öğrencilerinin Aile Birliğini Önemseme ve Hoşgörü Eğilim Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 43, 119-136.
- Sarıyüce, H. (2012). *Türk Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Ansiklopedisi I*. Ankara: Nar Yayınları
- Sever, S. (2015). *Çocuk ve Edebiyat*. Ankara: Tudem.
- Sırakya, C. (2018). *Muzaffer İzgü'nün 1970-80 Yılları Arasında Yayınladığı Yedi Öykü Kitabının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Sönmez, H. (2011). *Reşat Ekrem Koçu'nun Çocuklar için Yazdığı Eserlerde Değer Eğitimi ve Türkçe*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Şaşmaz, E. (2018). *Devlet Tiyatrolarında Oynanan Çocuk Tiyatro Oyunlarında*

Değer Eğitimi ve Bu Oyunların Türkçe Öğretimine Katkısı. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.

Şimşek, T. (2016). *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Grafiker Yayınları

TDK. (2019 Mart). *Türk Dil Kurumu Deyimler ve Atasözleri Sözlüğü*. <http://sozluk.gov.tr/> adresinden 20 Mart 2019 tarihinde erişildi.

Torun, F. (2019). *Nihâl Atsız'ın Edebî Eserlerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Türk Dil Kurumu, TDK (2005). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayını.

Urhan, V. (2016). Siyaset Felsefesinde Adalet, Eşitlik, Özgürlük. *Kaygı Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, 26, 1303-4251.

Uslupehlivan, E. (2018). *Hasan Latif Sarıyüce'nin Çocuk Romanlarında Değer Eğitimi ve Söz Varlığı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.

Yavuzer, H. (2003). *Çocuğunuzun İlk 6 Yılı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

<http://dad.boun.edu.tr/download/article-file/52725> [01 Ağustos 2019]

<https://egoistokur.com/asli-der-cocuklar-icin-yazarken-kirmizi-cizgilerim-yok/> [01 Temmuz 2019].

http://kirikkale.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_03/16154038_ADALET.pdf [16 Temmuz 2019].

<http://mustafaergun.com.tr/wordpress/wp-content/uploads/2015/11/sanاتفelsefesi.pdf> [28 Ağustos 2019].

<https://www.bilgio.net/asli-der-kimdir/> [1 Temmuz 2019].

<https://www.dmy.info/dayanisma-nedir/> [1 Ağustos 2019].

https://www.researchgate.net/publication/332947538_Aile_Ici_Iliskilerin_Yardimseverlik_Uzerine_Etkisi [1 Ağustos 2019].